

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II, telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Narodna za razsvetlobo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za obse-
semstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Računa poštar brezplačno, podružnice v Ljubljani, št. 10 718.

Najkrajša pot do kruha

Tako smo se navadili po vojni tožiti o slabih časih kakor poklicni berači, ki te obsujejo po božji poti z dobro naučenimi litanijami svojih tegob. Kakor je ta navada za berače koristna in potrebna, saj se star slepec na primer ne more lotiti drugega posla kakor beračenja, tako je to večno tarnanje o naši revščini nepotrebno, da, treba bi bilo take vzdihovalce poučiti, da imamo prav ceneno pot do boljšega življenja.

»Mi smo siromašna poljedelska država. — Tako se začelja v nekem listu za kmete uvodnik. — Jugosloveni smo izrazito kmečki narod, katerega so stoletja in stoletja izrabljali razni tuji gospodarji, in iz čigar žuljev se je sitil tuj kapital. Siromašen, razcepljen in zaslužjen jugoslovanski kmet je iskal pot iz teh v živo meso zajedajočih se nadlog, v svoji svobodi, v svoji uedinjeni narodni državi. Težka in dolga pot je bila do tega uredničenja, kar se je slednjič doseglo po ogromnih žrtvah. Bodimo odkriti in priznajmo, da smo v onem zgodovinskem trenutku združili tudi naše siromaštvo, naše gospodarske in kulturne drobtine. S tem bi morali računati že od vsega početka, a ne, da smo se vdajali utvaram, da smo velika in bogata zemlja. Resnica pa je ta: Naš kmečki narod ima za svojo prehrano in za prehrano ostalega prebivalstva države premalo zemlje. Le 30 odstotkov površine v naši državi pade na orno zemljo. 20 odstotkov zavzemajo travniki in pašniki, ostali del ozemlja pa pokrivajo gozdovi, neplodni hribi in močvirja. 12 milijonov duš živi od kmetijstva ob zelo neenaki razdelitvi zemlje: Kakih dvajset odstotkov nima niti pedi svoje zemlje ter živi od zaslužka na drugih posestvih, ali pa najde drugo zaposlitev; dve tretjini onih, ki so »samostojni gospodarji«, imajo do tri hektare skupne zemlje. Le kakšnih 5 odstotkov naših kmetov ima nad 20 hektarov zemlje. Gospodarstvo, kateremu pripada pod 10 hektarov zemlje, se danes po vsem svetu smatra za siromašno. Te številke dovolj zgovorno govorijo o našem gospodarskem položaju. V teku zadnjih osemnajstih let se je povečalo prebivalstvo v naši državi za skoraj 3 milijone duš, za katere je treba ustvariti še 3 milijone hektarov nove orne zemlje, a ne s preoranjem travnikov, občinskih pašnikov, temveč nove zemlje.« Na to skuša najti člankar izhod iz teh žalostnih kmečkih razmer: »V mejah naše države se mora povečati prostor za življenje našega kmečkega ljudstva. Z regulacijo rek je treba učuvati sedanjost zemljo pred poplavami in rešiti, kar je zamočvirjenega. Nerodovitne ravnine (stepa) je treba pretvoriti v pašnike. Z večjim številom živine, z boljšim orodjem se mora povečati produktivnost kmetij. Uvajati se morajo nove kulture in s smotno politiko se morajo dvigniti cene kmečkim proizvodom. Izgraditi se mora čim več železnic in cest, da ne bo trpel dovoz pridelkov na tuja in domača tržišča. Potrebno bi bilo, da bi se skrčili javni izdatki, o kmetijstvu bi se morali učiti v vseh šolah, a tudi pri vojakihi itd. Pot do trajnih uspehov bi bila seveda dolga, a bila bi stotero plačana s tem, da bi imel največji odstotek našega prebivalstva znosnejše življenje.«

Vse ceste peljejo v Rim, pravi zares naš pregovor, toda s pametjo bi se skregal, kdor bi ne poiskal najkrajše poti. Pisec gornjega

članka je pobral nekje na jugu, kjer so razmere povsem različne našim, gornje podatke in hoče ž njimi odrešiti našega kmeta. Nič ne pove, kje bo vzel denar za vsa ta dela osiromašeni kmet, pri znižanih državnih izdatkih seveda ne bo mogla država graditi cest, železnic in drugih javnih del. Kakor so morda na videz lepi nasveti tega pisca, tako mora vsakdo uvideti, da so brez obilnega denarja neizvedljivi. Najti je treba drug način, kako doseči, da bo imel vsak državljan svoj kos kruha. Za povečanje površine orne zemlje z osuševanjem močvirij in zboljšanjem nerodovitnega sveta nimamo denarja, pač pa lahko še mnogo povečamo pridelke naših njiv, da, moremo jih podvojiti. Povečanje donosa se da na najbolj enostaven način doseči z izboljšanjem semenskega blaga. Vse države na svetu razen nas se trudijo že desetletja in tekmujejo, kje bodo nudili kmetu boljše semensko blago. Da vzamemo za primer samo enega najvažnejših pridelkov, ki nudi hrano za ljudi in živino, krompir, moramo ugotovi-

ti, da imajo vse naše sosednje države že davno višinska vzgojevališča za semenski krompir, mi v Sloveniji pa hodimo gledat, kako preizkuša neki inženir na težki ilovici v Bokalcah pri Ljubljani nekaj krompirjevih gred. Banovina je pred leti uvedla pri nekaterih večjih kmetih priznavanje semenskega blaga. Žal pa je postalo vse to brez prave koristi in delno spet zaspalo, ker se ni delo pričelo tako, kakor je treba, namreč z dobavo prvovrstnega in res izbranega semenskega blaga tem posestnikom.

Za povečanje pridelkov na naši slovenski zemlji ni potreba težkih milijonov, že nekaj stotisočev dinarjev, ki bi jih posodila ne pa podarila banovina v obliki dobrega semenskega blaga na pravilen način našemu kmetu, bi zadostovalo, da bi se že v dveh do treh letih tako dvignil pridelek naših polj, da bi mogel potem naš kmet iz lastne moči izboljšati stare obdelovalne načine s potrebnimi stroji in osušiti celo vrsto zamočvirjenih leg. Zato mora biti vedno glasnejši naš klic pri vsaki priliki: Banovina naj razdeli čimprej med napredka željne kmete res dobro semensko blago v zadostni množini.

Krasna manifestacija OJNS v Slovenjgradcu

Preteklo nedeljo je bila v kinodvorani hotela Goli v Slovenjgradcu ustanovna skupščina mladinske organizacije JNS za slovenjgraški srez. Za skupščino je vladalo med napredno mladino izredno zanimanje, tako da se je proti vsakemu pričakovanju zbralo 150 mladih nacionalistov iz vseh občin sreza in poleg njih še lepo število starejših prijateljev. Skupščina se je spremenila v pristržno manifestacijo in je na novo utrdila nacionalno misel v našem srezu. Iz Ljubljane sta prišla na njo tudi nar. posl. Milan Mravlje in tajnik banovinskega odbora OJNS Andrej Uršič, ki sta bila od zborovalcev pozdravljena z velikimi ovacijami.

Zborovanje je ob 14. otvoril predsednik pripravljalnega odbora tov. Vinko Canjko s pozdravom zbrani mladini in gostom. Navdušeni vzklili so zagrmeli po dvorani, ko je predsedujoči izrazil neomajno zvestobo in vdanost nacionalne mladine mlademu kralju Petru II. Z navdušenjem je bila sprejeta tudi pozdravna brzojavka predsedniku stranke Petru Živkoviču.

V imenu slovenjgraške sreske in krajevne organizacije JNS je pozdravil skupščino g. Ivan Rojnik, ki je bodril mlade zborovalce k borlenosti, požrtvovalnosti in vztrajnosti pri delu za veliko jugoslovensko misel. Tajnik pripravljalnega odbora za sresko organizacijo OJNS tov. Bogdan Pušenjak je poročal o pokretu nacionalne mladine. Ta mladina se zaveda, da je bodočnost Slovencev samo v Jugoslaviji, ki pa mora biti enako pravična napram vsem delom jugoslovenskega naroda. Spomnil se je končno ogromnega dela, ki ga je za Jugoslavijo in naš narod izvršil pokojni kralj Aleksander Zedinec.

V imenu banovinskega odbora OJNS je spregovoril o programatičnih smernicah nacionalnega mladinskega pokreta tov. Andrej Uršič. Podčrtal je zlasti one pojave v našem javnem, zlasti političnem življenju, ki silijo

mladino, da aktivno poseže v politično dogajanje.

Vsi govori so bili sprejeti z viharnim odobravanjem mladih poslušalcev. Soglasno je bil nato izvoljen prvi odbor sreske mladinske organizacije JNS za slovenjgraški srez. Predsednik je Gustav Kac iz Šmartnega pri Slovenjgradcu, podpredsednika Karlo Kokoč iz Slovenjgradca in Joco Slomšek iz Šoštanjna, tajnik Bogdan Pušenjak, blagajnik Hubert Kovač, oba iz Slovenjgradca, odborniki pa so Leopold Ocvirk iz Šmartnega pri Slovenjgradcu, Vilko Prevolnik iz Mislinja, Steško Lužnic iz Zg. Doliča, Jaro Špičko iz Velenj ter Ignac Smeš, Avgust Martič in Janez Grabec iz Slovenjgradca. Revizorja sta Karel Rojnik in Franc Zavašnik iz Slovenjgradca. Novemu predsedniku je mladina privedla tople ovacije.

Že takoj ob svojem nastopu navdušeno pozdravljen je končno spregovoril nar. posl. Milan Mravlje. Mladi poslušalci so z napestostjo sledili njegovemu temperamentnemu orisu političnega položaja v državi in Sloveniji. Vedno na novo so ga prekinjali z viharnim pritrditvami, ko pa je končal, ploskanja in vzklikanja kar ni bilo konec. Ko je končno predsednik tov. Kac zaključil skupščino, so vsi zborovalci še stoje zapeli »Hej Slovani!« potem pa se zadovoljni in okrepljeni v svojih nazorih začeli polagoma razhajati.

Nacionalna mladina v ljubljanski okolici

Preteklo nedeljo dopoldne je bila ustanovljena krajevna organizacija mladine JNS za občino Preserje pri Ljubljani. Zborovanje je bilo v prostorih gostilne »Pri Erjavčku« v prijazni okoliški vasi pri Kamniku. Gostilniške prostore so že ob 8. zjutraj napolnili do zadnjega kotička napredni mladi možje in

fantje, pridružilo pa se jim je tudi več starejših pristašev jugoslovenske misli. Zborovanje je vodil Jože Petrič, ki je v svojem nagovoru orisal važnost politične organizacije za nacionalnega, kmečkega in delavskega človeka v današnji dobi.

Bodreče je pozdravil zborovalce še predsednik sreske mladinske organizacije za ljubljansko okolico Albin Jakopič z Ježice. Za njim je predsednik banovinskega odbora OJNS inž. Jože Rus spregovoril o mladinskem pokretu JNS ter o nalogah in dolžnostih, ki čakajo mlado nacionalno generacijo v javnem in še posebej v političnem življenju. Mimogrede se je ustavil pri nekaterih važnih političnih dogodkih ter pri ovirah in težkočah, s katerimi se morajo nacionalni

ljudje danes boriti. Obširno politično poročilo je podal nar. posl. Albin Koman. Poljudno je pojasnil vse aktualne politične pojave ter se dalje časa zadržal zlasti pri zadevah, ki v prvi vrsti zanimajo in tarejo našega kmeta, delavca in nameščena. Vse govore so zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem, nato pa so še mnogi od njih sami povzeli besedo, povedali svoja opažanja in dali razne nasvete.

V odbor preserske krajevne organizacije OJNS so bili izvoljeni mladi možje in fantje iz vseh vasi v občini. Predsednik je Nace Šuštaršič, tajnik Janez Verbič. Ko je predsednik zaključil občni zbor, so ostali mladi zborovalci še precej časa zbrani v prijateljskih razgovorih.

Tujski promet na naši vasi

Z Gorenjskega nam pišejo:

Letošnja letovišarska sezona je že nekaj tednov za nami. Pokazala nam je, da se široke plasti slabo plačanih izobražencev vedno ogibljejo dragih letovišč in zdravilišč in da gredo med počitnicami rajši letovat v vasi in na planine, kjer se mnogo ceneje, a tudi bolj preprosto in udobno živi. Letos je bilo polno letoviščarjev v Planici, Ratečah, Podkorenu, Gozdu-Martuljku, Dovjem, Mojstrani, pri Sv. Križu, Zirovnici, Radovljici in v vaseh okoli Bohinjskega jezera. Vedno bolj privlačujejo letoviščarje tudi naše planine kot Črni vrh, Srednji vrh, planina Vogel, Komna, Pokljuka in Ukance, kjer sicer ni povsod udobja, toda majhne sobice, dobra postrežba, predvsem pa izredne pokrajinske krasote, veličastni razgledi na velegorja in mir.

Turizem daje danes znaten vir dohodkov tudi našim vasem. Kmetje v veliki sezoni lahko oddajo za nekaj tednov svoje sobe gostom na razpolago, vnovčijo mleko, mlečne in druge domače pridelke, ki bi jih sicer ne mogli spraviti za isto ceno v denar.

V nekaterih vaseh je že od zunaj viden blagodejen učinek turizma. Lepe bele hiše, urejeni vrtovi, snažna dvorišča, sprehajališča, kopaljšča, snažne in dobro oskrbovane ceste, vse to napravi na vsakega gosta dober vtis. Poglejmo Rateče, Kranjsko goro, Mojstrano, Zirovnico, Poljče in Staro Fužino, kako je v zadnjih letih vse lepo urejeno, čisto

šami ob glavni cesti stoje stranišča, svinjaki, in snažno in kako se v vseh pogledih pazi na mir in red.

Žal pa so na Gorenjskem in to celo blizu Bleda vasi, ki naravnost odbijajo goste. Hiše z malimi, z drvmi zašarjenimi okni. Pred hišami in gnojišča. Po cestah je vse polno živinskega blata, ob njih podrite ograje, sem in tja pa tekajo umazani otroci, begajoča živina in se v mimoidoče zaganjajo psi.

Vodnikova družba

kličje v svoj krog

Naše knjige so dotiskane, še kratek teden, da bo knjigoveznica opravila svoj posel, pa bodo jeli vlaki, avtobusi in vozovi razvažati letošnjo bogato književno žetev Vodnikove družbe po vsej domovini. Številni delavni poverjeniki, ti požrtvovalni prosvetni delavci naših mest, trgov in vasi, ki so že javili naši pisarni število nabranih članov in zanje tudi že poslali članarino, bodo v kratkem prejeli naročene izvode Vodnikovih knjig za leto 1937. in jih takoj lahko razdelili med priglajene člane, ki že gotovo težko čakajo nanje.

Prepričani smo, da bomo z letošnjim književnim darom spet ustregli vsem podeželskim in mestnim članom, tudi najbolj razvažanim

in kritičnim. Naše knjige so tako izbrane, da bodo slehernemu bralcu nudile duhovnega razvedrila in sodobnega pouka. Pripovedni deli obe zajemata nesrečni vojni in razrvani, zamotani povojni čas. Prva »Strte peruti« Ivana Podržaja, se pleče in razpleta v tipičnem meščanskem okolju, druga, »Sin« Ivana Potrča, riše težko življenje na naši trdi kmetiški grudi, ki pije znoj in kri in le skopo vrača človekovo delo, skrb in ljubezen. Tretja knjiga (večji format), ki nosi zagonetni naslov »Enaintrideset in eden«, pa so svojevrstni spomini režiserja Osipa Šesta na ujetniška leta v daljni Sibiriji. Vodnikova pratika pa, ki vsako leto doseže nedeljeno priznanje, je to pot spet polna zabavnih in poučnih član-

PAVEL HRIBAR:

PLAZ USODE

Stisnjena od mogočnega oklepa gorovja ždi ob Savinji Solčava, prijazna vasica z belo cerkvijo. Kakor piščeta okoli koklje se stiskajo okoli nje skromne hiše, le par domov je ponosnih, kakor da bi bili ostalim za vzorec in v opomin, da se naj zgledujejo po njih. Više v planinah kraljujejo na samem mogočne kmetije in ogledujejo preko globokih zasek druga drugo kakor kmečke neveste v naškrobljenih spodnjicah pri darovanju okoli oltarja na tekmovalni dan kmečke oferte — na Velikonočni ponedeljek. Okrog in okrog strmijo v nebo goli velikani Savinjskih gora. Popotnik se čuti med tem skalovjem kakor potopljen v naročje matere zemlje. V tej mogočnosti pa nehote sledi malim dogodkom okoli njega: ogledal se je na gnoju petelin, po parnah kokodajskajo kokoši, nekje za vasjo se derejo koze, ženske pa stojijo v prazničnih oblekah v gručah pred cerkvijo na levi zvonika, na desni pa se pretegujejo mladi fantje in se zamišljeno pomenkujejo možje.

Z zvonika se oglasi veselo pritrkavanje. Velika cerkvena vrata se odprejo na stežaj. Počasi se mota skozi nje nebo, za njim pevci in sivolasi župnik Matija. Moški se pridružijo križenoscu, ženske pa se zgrnejo za njim za nebom. Veselo plapolajo v soparni solnčni dopoldan rdeča cerkvena bandera.

Sentflorjanska nedelja je. Vročim pomladnim dnevom so sledili tedni besnečih neviht, ki so razsajale po gorovju in nametale na Solčavo toliko dežja in toče, kakor da bi ho-

tele človeka in živino, polja in pašnike uničiti. Težko je življenje v Solčavi!

Danes pa je spet nekoliko upanja: temna modrina se spet boči čez vso to revščino in sonce se smeje nad bujnim zelenjem. Iz grap se še kadi soparica in zastira veličastne vršace ter se zbira v debele kape, ki oznanjajo nove nevihte. Iz skrbi in strahu pred njimi in iz trdne vere, da bi se dalo še vse to preteče zlo odvrniti, so priredili Solčavci Florjanovo procesijo. S težkimi koraki in prav tako okorno molitvijo se pomika procesija po vasi. V soncu se leskečejo svetle gasilske čelade.

Procesija se vrača nazaj v cerkev, župnik Matija da zadnji blagoslov in ljudje se razhajajo. Tam od koroške plati sem pa se kopičijo oblaki, ki jih žene veter na jug. Vedno temnejši postajajo in zagrnejo sonce. Že se mešajo in pretepajo, trgajo se in zopet družijo. Tam zadaj vseka blisk in zamolkel grom pretrese mogočne skalnate stene. Zdaj vseka tu, zdaj tam ognjena kača izpod neba in že zakrijejo oblaki nebo nad Solčavo.

Hribovci so se zatekli pred bližajočo se nevihto v staro Herletovo gostilno. Naročujejo pijačo in jedajo, vendar se ne more razviti dobra volja, kakor je sicer v tej hiši doma ob nedeljah in praznikih. Težka skrb leži na kmečkih obrazih.

»Zdaj nam bo pa še zadnje ostanke stolklo!« vzdihne nekdo tiho predse. Ker vlada v sobi mrtvaška tišina, se čuje ta vzdih kakor glasen krik vseh, ki molčeči gledajo skozi okno,

kako je prignal vihar prve deževne kaplje. Udelane delavne roke, ki so še pravkar po božno sklepane prste, se oprimejo krčevito kozarcev. Kakor tiha kletev leži težak zrak v sobi.

»Pa s čim smo vse to zaslužili?« vprašuje prejšnji glas v tihoti, ki leži nad vsemi: »No, s čim pa?«

Pritajen glas mu odgovarja iz drugega kota: »Saj smo vendar garali in garali, da bi imeli košček kruha za zimo, pa še procesijo smo napravili... Pa je vendar udaril Bog po nas!« Težka pest udara ob mizo.

»Da bi te gospod Matija čuli!« krikne nekdo. Nihče ne ve, če je mislil to za šalo ali zares. Prejšnji glas pa vpade uporno kakor ugovor:

»In če bi nas čul gospod Matija!«

»Saj ima prav!« pritrdi nekdo.

Med tem so izginiti mogočni vrhovi v temnih oblakih in je zavila Solčavo sredi dneva huda ura. Temo presekavajo bliski drug za drugim ter odmeva grom od skal, da se zemlja trese. Spet se oglasi glas iz temnega kota:

»Prav kakor kletev leži to letos nad nami!« Izmed zbranih mož v sobi nihče ne ugovarja. Vsi so dvignili ramena, da so zlezle glave prav med pleča. Tako sedijo za mizo, kakor da bi zrasli v les, mrki in tihi. Med besnenjem narave zunaj izgledajo kakor ostanke iz davnih paganskih časov. Sam Bog ve, kaj jim vrta po možganih.

Nihče se ne zgane, samo oči od časa do časa nezaupno obidejo sosede in se spet pogreznejo v žriavico pip, ki rdečkasto tlijo v poltemi.

kov in zelo razkošno ilustrirana. Urednik dr. Pavel Karlin je oskrbel tej naši reprezentativni »ljudski čitanki« tako pestro, zanimivo vsebino in tako prikupno opremo, da se bo Vodnikova družba spet kar postavila z njo.

Navzlic občutni podražitvi papirja so letošnje Vodnikove knjige tiskane na boljšem papirju ko lani. Vsak, kdor jih bo vzel v roke, se bo čudil, kako je za borih 20 dinarjev mogoč tako skrbno izbran knjižni dar.

Zdaj bi pa našim članom radi še nekaj položili na srce, o čemer nam dnevno tožijo naši vestni, delavni poverjeniki, ti zvesti pionirji slovenske knjige. Vsa leta ste že član Vodnikove družbe, lepo število naših leposlovnih del že krasi Vaš dom, tudi letos ste sklenili: brez Vodnikovih knjig ne ostanem, pa naj pride kar hoče — a vendar se mora naš poverjenik često po petkrat, šestkrat oglasiti pri Vas, prositi in molelovati, opominjati in prigovarjati, da končno odštejete dva kovača in si s tem zagotovite naš knjižni dar, brez katerega pod nobenim pogojem ne želite ostati. Ali se zavedate, da s tem požrtvovalnemu poverjeniku brez potrebe jemljete dragoceni čas in mu ubijate njegovo idealno voljo do dela? Poleg tega pa se izpostavljate nevarnosti, da Vam poverjenik, če je še tako vesten, ob izidu — kakor se to vsako leto dogaja — ne bo mogel postreči s knjigami, ki jih seveda tiskamo samo v omejenem številu in kmalu vse razpošljemo in razprodamo. To naj bo poslednji opomin zamudnikom da ne bo potem očitkov, češ, saj niemo vedeli, da bo tako kmalu zmanjkalo Vodnikovih knjig. In poslednji poziv: Ne odlašajte s članarino! Stopite brž v prosvetni krog Vodnikovcev!

Politični prehled

V Belgiji

Imajo še vedno težave s sestavo nove vlade. Sicer se je Spaaku posrečilo dobiti načelni pristanek dosedanjih združenih vladnih strank, pač pa so nastale težkote pri zasedbi posameznih ministrstev. Spaak je hotel že vrniti kralju mandat, vendar ga je pa ta še preprosil, naj še nadaljuje posvetovanje.

V Rumuniji

je nastopila vladna kriza pa čeprav ni Tatarescu še uradno podal ostavke. Kralj je že

»Pritolči je treba psa!« je zahrpal glas iz teme: »Pritolči!« Nekaj opasnega se kuha za temi čeli, da se zdi, kakor da bi te splošne groznje namenjene nekemu, ki ga vsi poznajo.

Strele orjejo po temnem nebu, grom odmeva od razritih grap, hudourniki derejo med nalivom in točo, kakor da bi bilo treba izruvati še zadnjo bilko na opustošenih njivah.

Divjanje neurja strezne mrke može.

»Z ovsom je že šlo!« zatrepeče potišen glas.

»Če ga bo le za seme šel!« se vmeša iz drugega kota zaskubljen glas.

»Če boš plevel sejal, ti ne bo oves kašče razrival,« ugotovi nekdo prav stvarno.

Herle stopi tedaj v sobo in pripomni na to kakor iz daljnih vojnih spominov:

»Prav kakor da bi eksplodiralo sto in sto šrapnelov nad malo gredo, saj so polja zunaj kakor rešeto... Še travica ne bo zrasla, kaj šele sad!«

»Cepcev nam ne bo treba letos kupovati!« se zareži nekdo izza peči.

»He, vsaka nesreča nosi s seboj tudi srečo!« mu pritrdi Herle.

»Pred procesijo je pa še le bilo; no pa zdaj pogledj!«

»Preveč vode, preveč vode je v zemlji, zato je postala kislja!«

»Pa še bo bolj!« pritrujejo može.

Težki oblaki so se pregnali na jug in je spet posijalo sonce v zakajeno gostilniško sobo. Obrazi so se zjasnili, da se zdi, kakor, da bi bil pravkar nekdo pripovedoval stra-

sprejel predstavnike posameznih strank. Splošno se sodi, da bo kralj poveril sestavo nove vlade zopet Tatarescu. Pričakujejo, da bo v začetku decembra parlament razpuščen in se bodo še pred božičem vršile volitve.

Na Španskem

se pripravljata obe armadi na nove boje, zato ni bilo posebnih dogodkov. Franco je zbral okoli Madrida najmodernejšo topništvo, ki daleč prekaša vladno obrambo. Franco je sporočil, da je zaprl z minami vso obalo vzdolž nasprotnikovega ozemlja. Veliko pozornost je vzbudila po vsem svetu vest, da so republikanska lovka letala prisilila te dni več nasprotnikovih letal k pristanku na njihovem ozemlju. Med njimi je bilo tudi letalo Bruna Mussolinija, sina italijanskega ministrskega predsednika. Bruno Mussolini je bil pri tem ujet, vendar pa zaenkrat ni bilo mogoče doznati, vkoliko je ta vest resnična. Republikanska vlada je izjavila, da je pripravljena sprejeti angleški predlog za umik tujih prostovoljcev.

Na kitajskih bojiščih

napredujejo japonski oddelki vzdržema v kljub hudemu odporu polagoma se umikajočih kitajskih čet. Te so se umaknile iz vseh šanghajskih mestnih okrajev, in je sedaj ves Šanghaj v japonskih rokah. Kitajci so se z glavnim delom svoje vojske umaknili na tretjo obrambno črto. Japonci priznavajo, da bo nadaljnje prodiranje zelo počasno, ker je tretja kitajska obrambna črta silno močno utrjena. Kakor poročajo iz Moskve, se je vršila tamkaj seja voditeljev sovjetske zveze pod Stalinovim predsedstvom o ukrepih, kako bi zaustavili nadaljno prodiranje Japoncev, ki vedno bolj ograza ruske zadeve, ker bi Japonci preko Notranje Mongolije lahko presekali sibirsko železnico in bi onemogočili obrambo vzhodne Sibiriije in Vladivostoka. AN tej seji je bilo baše sklenjeno, da Rusi takoj pošljejo Kitajcem deset najmodernejših bombnih letal, ki naj izvršijo napad na japonsko prestolnico Tokio.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli I. vrste

hotno bajko. Samo hrumeči hudourniki spominjajo na pravkar minilo resničnost.

Hribovci se odpravljajo počasi domov. Logar. Plesnik in Devetak krenejo po grapi navzgor. Roban in njegova sinova so se vzpeli v hrib, Knez in še drugi »poljanci« so jo pa mahnil ob deroči Savinji navzdolž proti svojim domovom.

Komaj pride prva skupina do Plesnika, pa se začudijo kmeti, ko vidijo pred hišo gručo žensk v živahnem pomenku.

Devetakova Lenika, Logarska Barbka in Plesnikova Francka so bile najbolj glasne. Kakor da jim gre za stavo, jim tečejo jeziki, da bi se je čimprej iznebile novice. Prav ničesar ne morejo došli Devetak iz tega križemkrazem, dokler Devetak ne zavre hudournika besed:

»Tak pomirite se vendar in govorite lepo po vrsti! No, kaj se je torej zgodilo?«

»Kaj še ne veste, oče?« je planilo iz njegove Lenike: »Tisto s Potoškim lovcem?!«

»Janezom...? Kaj pa je z njim?« vpraša Devetak, okoli katerega so se ženske vsule: »Tak povej no že!«

»Janeza, veš, očka, ki je bil že enkrat pri nas, je nekdo davi ustrelil.«

»Kaj ne poveš, Lenika, — Janez je ustreljen?« se čudi oče in naglo odide proti skupini žen, od katerih upa zvedeti kaj več. Prav razburjen je.

Otroci tečejo za njim, Barbka ki je doslej molčala, hoče tudi priti do besede:

»Gori pod Potoško zijalko so našli lovca.«

Vaša kava je boljše in cenejša

po 5.50 do 6, voli II. vrste po 4.75 do 5.25, voli III. vrste po 4 do 4.50, krave debele po 4 do 5.50, klobasarice po 2.50 do 3.50, teleta po 7 do 8, svinje po 5.50 do 7 Din. Prasci za rejo so bili po 100 do 200 din za rilec. Konji po kakovosti so bili po 400 do 3500 din za glavo. Na zadnjem ptujskem sejmu so doslegli za kg žive teže: voli 4.50 do 5.50, bikki 3.50 do 4.75, junci 3.75 do 4.25, krave 2.50 do 4.50, telice 4.50 do 5.50 in teleta 5.50 do 6 din za kg. — Na zadnjem brežiškem sejmu so se prodajali za kg žive teže: voli 4.50 do 6, telice 4 do 5.50, krave 4 do 5 in teleta 5 do 6.50 za 1 kg.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so prodajali: prasce 5 do 6 tednov stare po 65 do 100, 7 do 9 tednov po 85 do 105, po 3 do 4 mesece po 130 do 170, 5 do 7 mesecev po 210 do 340, 8 do 10 mesecev po 350 do 440, eno leto po 620 do 780 din rilec, kg žive teže so plačevali po 6 do 7.50, kg mrtve teže pa po 9 do 11 Din.

SENO se je prodajalo v Kranju po 60 do 70 Din, slama po 40 Din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 nizozemski goldinar za 23.70 do 23.90 din;

1 nemško marko za 17.30 do 17.44 din;

1 angleški funt za 214 do 216.50 din;

Francka še brž pristavi: »Pa je bil že do kraja mrtev in ves mrzel.«

Dekleta gledajo z razprtimi očmi radovedno može, kaj bodo pač k vsem utemu rekli. Ti se pa le vprašujoče spogledujejo in ne vedo, kako bi si vse to raztolmačili. Ko pridejo do skupine žen, vprašajo še enkrat. Pa stopi iz gruče Devetakova mati:

»Je pač takole: planinci, ki so šli mimo k zijalki, so našli Janeza in so povedali o njem drvarju. Ti so brž obvestili orožnike in govori že vsa dolina o krvavem dogodku.«

In res je vedela vsa dolina. Čeprav je tako razpotegnjena, da hodiš od Logarja pa do Mozirja dobrih deset ur, vender poznajo ljudje drug drugega, kakor bi si bili sosede. Kar se pripeti, se zve tako naglo kakor, da bi veter ponesel novico do zadnje bajte. Tudi ta grozna novica, ki se je razširila med procesijo je prodrla že do zadnje hiše in povsod govori jo že o njej.

»Prav v sredo čela je dobil Janez kroglo!« ve povedati ženska, ki stoji tik za Devetakovo. Možje, ki so šele sedaj zvedeli novico stojijo vsi otrpli: Mar je umor?... Odkar ljudje pomnijo, se ni tukaj kaj takega pripetilo. Grozno je, saj gre za čast vse doline kakor tudi vsakega posameznika. Zdaj bo kmalu ta vest v časnikih. Tujci, ki prihajajo prav radi v gornjo Savinjsko dolino, bodo nemara izostali. Kdo bo pač hodil tja, kjer nisi varen življenja. Tako se bo k vsem nesrečam še ta pridružila. Možje okoli Devetaka mislijo bolj na to kakor na mrliča.

Devetak vzdihne globoko kakor, da bi ga mora tlačila.

3 ameriški dolar za 42.50 do 42.90 din;
100 francoskih frankov za 145 do 147 din;
100 češkoslovaških kron za 150 do 151 din;
100 italijanskih lir za 225 do 228 din.
Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po
118 din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem
klingu v Ljubljani po 8.64, nemški klirin-
ski čeki pa po 14 din.

Sejmi

15. novembra: Gornja Radgona, Grahovo,
Poljčane, Vransko, Radeče (krški srez);
16. novembra: Metlika, Bogojina;
19. novembra: Podsreda, Sv. Jurij ob juž.
žel., Ljubno, Raka, Slovengradec;
21. novembra: Sv. Jurij ob Ščavnici, Podče-
trtek.

Drobne vesti

— Cene svinjam v Slavoniji in Sremu so
padle. Kupčije, ki so se začele sklepati s tem
blagom lani, so dale kmetom pobudo, da so
za letošnje jesen zredili ogromno število svinj.
Posledice preneglega razvoja pa so se takoj
pokazale. Blaga je prihajalo na trg več, ka-
kor za domačo porabo in za izvoz. Nazadnje
so morali kmetje začeti kar doma klati svi-
nje in prodajati meso po 10 din kg. Čim so
mesarji občutili konkurenco, so morali s ce-
pami navzdol. Tako prodajajo sedaj v Novem
Sadu mesarji svinjino po 8 din kg.

— Naš izvoz goveje živine. Letos smo iz-
vozili skoraj 54.000 glav nasproti 31.100 v
istem razdobju lanskega leta. Po vrednosti
pa se je izvoz goveje živine povzpел na 126
milijonov (lani 48 milijonov din). Izvoz svinj,
ki je bil lani izrednega obsega, je bil zadnje
mesece nekoliko manjši. Skupaj smo v prvih
treh četrtletjih izvozili za 293 milijonov din
svinj (lani za 296 milijonov, predlanskim za
176 milijonov din).

— Plačilo drugega obroka za kmečke dol-
gove. Po določilih uredbe o likvidaciji kmeč-
kih dolgov, imajo drugi obrok za kmečke
dolgove plačati dolžniki Priv. agrarni banki
izključno preko pristojnih davčnih uprav. Sa-
mo pri prvi anuiteti je bila do neke meje
izjema in so dolžniki dobili poziv, da jo pla-
čajo neposredno Privilegirani agrarni banki,
in sicer zato, ker Priv. agrarna banka takrat
še ni mogla sestaviti seznamov dolžnikov in
jih poslati davčnim upravam. Tudi zastran
prve anuitete so za vse tiste dolžnike, ki je
niso plačali do 1. septembra t. l. naravnost
pri banki, naknadno izdelali sezname in jih
poslali davčnim upravam. Zato morajo dolž-

niški plačati tudi prvo anuiteto preko davčnih
uprav. Druga anuiteta je zapadla 1. novem-
bra t. l. Priv. agrarna banka je poslala se-
zname vseh dolžnikov davčnim upravam in
opozarja dolžnike-kmete, da morajo to dru-
go zapadlo anuiteto izključno plačati pristoj-
nim davčnim upravam. Priv. agrarna ban-
ka zaradi tega ne bo sprejemala neposredno
od dolžnikov nakazil za račun druge anui-
tete. Dolžniki naj se ravnaajo po teh navodi-
lih, da ne nastanejo pri plačevanju nered-
nosti. — Dolžnikom, ki so dosegli znižbo
dolga pri sodišču in plačali prvi obrok, ne
bo treba plačati celega drugega obroka, ker
je ostal del prvega obroka še v dobrem pri
PAB.

— Slab izvoz sadja. Po uradnih podatkih
je bil letos naš izvoz sadja zelo slab, zlasti
kar se tiče svežih in suhih sliv. Letina sliv
je bila letos slaba. Do konca oktobra smo jih
izvozili samo 340 velikih vagonov. V prime-
ri z lanskim letom je bil letos izvoz sliv 15-
krat manjši. Grozdja smo izvozili do konca
oktobra 226 vagonov ali 2.264.500 kg, dočim
ga je Bolgarija izvozila v istem času nad
30.000.000 kg. Izvoz jabolk in orehov se je
še pričel, razvija se pa zelo slabo.

— Zakon o gospodarskih zadrugah, ki je
bil izdan pred kratkim, predpisuje vsem za-
družnim zvezam, da se v smislu novega za-
kona preosnujejo. Vsaka zadruga, ki ima naj-
manj 50 članov, se mora vpisati v glavno Za-
družno zvezo. Zato morajo vse zadrugne zve-
ze sklicati občne zборе, na katerih bodo spre-
jele nova pravila, ki bodo v skladu z novim
zadružnim zakonom.

DOPISI

ČEŠNJICA V BOHINJU. V sredo 3. no-
vembra je zapel mrtvaški zvon in nam ozna-
nil, da nas je za vedno zapustil naš veliki
zadružni delavec Hribar Martin v Bohinjski
Češnjici. Če pogledamo nazaj v njegovo ne-
umorno delo, vidimo, koliko sadov nam je
zapustil. Dokaz, kako je on polagal vse svoje
sile za svojo zemljo, je njegovo posestvo,
ki mu ga ni daleč na okoli enakega. Če pogle-
damo v njegovo javno delovanje, vidimo, da
je bil skoraj v vseh javnih korporacijah: nad
10 let je bil prvi občinski odbornik, nad 10
let je bil v šolskem svetu, leta je bil pri Sre-
skem kmet. odboru in pri Agrarni komisiji

»Da so Janeza vstrelili?... Kaj ni morda
pomota?«

»Kakšna pomota!« se zastavi Devetakovka
in povdari še enkrat: »Saj vendar ve vsa
dolina.«

Prav posebno se čuje to, pa čeprav drugi
niso opazili, vendar je vsa zadeva šla Deve-
takovim prav posebno k srcu. V očeh Deve-
takovke se je pojavil migljaj sinu, da naj
tako odide. Devetaku pa so rojile misli po
glavi, kako trop splašenih ptic: Zdajci vidi
prav jasno pred seboj lovca Janeza. Kakšne
tri tedne bo od tega. Takrat je stal fant pred
njim in ga vprašal: če bi on, Devetak, ne imel
nič proti temu, ko bi se kdaj vzela Janez in
njegova Mimika. Rada vidi Mimiko, je rekel
Janez in čakal na odgovor.

To vse je v neki zvezi z mrtvecem. Kdo
ve, kje vse ga že imajo v gobcih in kako vse
to razlagajo. In kdo ve, kaj bi moglo nastati
iz tega če bi se zvedelo, da je on, Devetak,
lovca odbil, da je ta ves osramočen odšel
izpred njega.

Pač ni kar tako, da bi Devetaki jemali
v svoj rod vsakogar, posebno pa še ne ta-
kega lovca-čuvaja. Devetaki so lahko pono-
sni na svoj stari rod, ki domuje v Solčavi že
od 1520. leta kot svobodnjak tudi v časih
najhujše tlake. Prav gotovo je bil ta ponos
glavni vzrok, da je Devetak odbil snubca tako
osorno.

Na vse to misli sedaj, pa čeprav ni vse to
v nobeni pravi zvezi z zločinom pod zijalko,
se mu vendar zdi kakor, da ras eiz vsega te-
ga grozeča senca, katera še pač ne more pre-

meriti. Zdajci pa mu šine v možgane, kako
prav čudna je okolnost, da je prišla njegova
mati kljub pezi svojih sedmih križev daleč
dolj z Devetakovine k njemu, da mu pove to
usodno vest. In posebno še pri tem vremenu,
ko se vrsti naliv za nalivom. Spet upre svo-
je oči v materin pogled in spet opazi v njem
tajen migljaj. Uboga ga in se poslovi od dru-
gih.

»Pa srečno!« pravi prav vsakdanje, da bi
ne pokazal pred možmi svojega vznemirjan-
ja. Oni mu odzdravijo:

»No, pa srečno!«

Tako gresta mati in sin tiho po cesti prav
do grape, kjer se odcepi strma pot na Deve-
takovino. Dobre pol ure si je treba gristi
v kolena, predno prideš domov, zato si je tudi
mati nekoliko oddahnila, preden se je začela
spenjati v hrib.

»Kaj imate vendar, mati,« vpraša kmet.
»Imate kaj na srcu, kar vas teži? Tak po-
vejte no!«

Mati mu pa samo odmaje z glavo: »Kar
tako čudne misli imam,« pravi in se ozre oko-
li sebe. Prav kakor da bi bil kedo, ki bi celo v
tej osamljenosti poslušal na njene misli in jih
razlagal po svoje.

»Pozneje, ko bova doma,« še pristavi mati
in utemelji, ko je sin že pričel lezti v hrib,
svoj molk? »Veš Lojz, govorenje pri hoji
navkreber močno otrudi človeka«. Sin pri-
klimlje.

(Dalje.)

in še v drugih raznih ustanovah. Največ za-
slug pa ima v svoji domači vasi, zlasti pri
Mlekarski zadrugi, kjer je vztrajno deloval
nad 30 let kot načelnik ali pa odbornik. Naj-
težja njegova naloga pa je bila, ko je sko-
zi 6 let agilno načeloval Agrarni skupnosti
vasi Češnjica - Jereka - Koprivnik - Podje-
lje, kljub temu, da je imel veliko nasprotstvo
od velikih strani ali on je vztrajal in danes
mu pričata 2 lepi planinski sirarni, ki sta
bili le po njegovih velikih zaslugah zgrajeni.
Izgubili smo največjega borca za kmetstvo
idejo naše vasi in celo naše občine, kar je
tudi pričala obilna udeležba na njegovi zad-
nji poti. Ohranili ga bomo v trajnem spomi-
nu in prosimo Vsemogočnega, da da njegovi
duši večni mir in pokoj. Njegovi hudo pri-
zadeti družini pa izrekamo iskreno sožalje.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. Pred krat-
kim se je poslovil od nas učitelj G. Manko
Golar, ker je bil sprejet na višjo pedagoško
šolo v Zagrebu. G. Manko Golar je nastopil
pri nas službo pred štirimi leti. Takoj po na-
stopu službe se je lotil dela pri Sokolu ter
narjivo deloval pri njem kot društven na-
čelnik, prosvetar, vodja tamburaškega zbora
ter mladinskega sokolskega pevskega zbora.
Na odru smo ga videli kot izbornega režiser-
ja in igralca. Skratka bil je steber Sokola v
Križevcih. Kot načelnik je pojačal telovadno
vrsto, ki je številčno presejala vse dosedanje.
Kot sposoben vaditelj lahke atletike je nasto-
pil s svojimi člani samimi kmetijskimi fanti
na župnih tekmah, kjer je dosegel za društvo
častne uspehe. Po prevzemu načelnštva je
dal tedaj društvu in njenemu telovadnemu
delu novega življenja. Z njegovim odhodom
pa je izgubila šola odličnega učitelja, vodjo
pevskega in cerkvenega zbora, ki ga je Go-
lar ustanovil takoj po prihodu na šolo. Go-
lar je uvedel stalno cerkveno petje in šolski
mladinski zbor, ki je nastopal odlično pri
vsakoletnih šolskih prireditvah s težkimi pe-
smimi, ki jim je bila kos njegova kmetijska
deca. Z njegovim odhodom je zgubila deca
mladinskega pevovodjo, ki je bila močno nanj
navezana. G. Golarju želimo, da pride po
končanem študiju zopet med narod in nada-
ljuje svoje dosedanje od vseh priznana delo.

Domače novosti

* Nov invalidski zakon se pripravlja. Mini-
ster socialne politike in narodnega zdravja
Dragiša Cvetkovič je sprejel člane državnega
odbora za izpremembo invalidskega zakona.
Izjavil jim je, da bo po njegovem mnenju
zdaj dokončno sprejet invalidski zakon in
da se bo zakon iz leta 1929 zamenjal z novim,
odgovarjajočim zaslugam vojnih žrtev v naši
državi.

* Gradnja železobetonskega mostu na Sp.
Jezerskem. Te dni so začeli graditi nov žele-
zobetonski most na banovinski cesti Kranj—
Jezerško na Spodnjem Jezerskem. Zato je
promet deloma omejen, ker znaša nosilnost
sedanjega lesenega mostu samo štiri tone in
je promet s tovornimi vozili preko te teže
prepovedan.

* Od mrtvih vstal. Na smledniškem poka-
pališču je med žrtvami svetovne vojne zapi-
san tudi Andrej Jelenc, po domače Kobilar-
jev iz Zavrha pod Šmarno goro. Mobilizacija
ga je vzela in ker dolga leta ni bilo o njem
nobenega glasu, so ga uradno proglasili za
mrtvega. Kobilarjev oča, ki sam ni mogel
več opravljati težkega dela na gruntu, je do-
bil med tem zeta v hišo in se umaknil v izgo-
vorjeni kot. Lahko si mislite, kako je mož
debelo pogledal, ko se je pred leti uradno
pokopani sin črno na belem oglasil iz daljne
Rusije. Te dni pa se je tudi po dolgih 23 le-
tih vrnil domov in pripeljal s seboj ženo in
dva sinova. Kako se bodo znašli na gruntu,
ki ima že drugega gospodarja, je nemara
mного bolj zanimivo vprašanje, nego kaj
bodo zdaj napravili z napisom na smledni-
škem pokopališču, ki ga je usoda postavila
na laž.

* Krošnjarjenje v vlakih prepovedano.
Krošnjarji so jeli zadnje čase prodajati svojo

robo tudi po vlakih, čeprav nimajo dovoljenja. Prodajajo večinoma živila in pijače, seveda najslabše kakovosti. Ker se tudi ne zmejnijo za zdravstvene predpise, se kaj lahko pripeti, da se prenašajo s pokvarjenimi živili nalezljive bolezni na potnike. Zato naj potniki v lastnem interesu ne kupujejo od krošnjarjev v vlakih živil in naj jih prijavijo sprevodnikom. Železniška uprava prosi potujoče občinstvo, naj ji pomaga zatirati krošnjarjenje v vlakih.

* **Neznan utopljenec.** Ob bregu Savinje v Rimskih toplicah so našli truplo neznanega utopljenca v popolnoma razpadlem stanju, ker je ležalo že več mesecev v vodi. Neznane je okrog 170 cm visok in je bil srednjih let, oblečen je bil v temnorjav suknič s svetlimi črtami, svetlorjav telovnik, rumen zimski sviter, modre dolge hlače, kakršne nosijo železničarji, težki rjavi čevlji pa so bili na petah okovani z rudarskimi žebli. Vse, kar so mu našli v žepih, so bili 4 dinarji in polovica rumenega glavnika. Orožniki na Zidanem mostu skušajo dognati pokojnikovo ime.

* **Beg dveh nevarnih razbojnikov iz kaznilnice.** Iz lepoglavske kaznilnice sta zbežala razbojnika Ivan Kurelič in Šime Novak, ki sta bila obsojena na dolgoletno robijo. Prepilila sta omrežje na oknu svoje celice. Novak je bil oblečen v kaznilniško obleko. Kurelič pa je utekel v sami spodnji obleki in bos. Novak je že pred 6 leti pobegnil iz kaznilnice, se pod tujim imenom skrival tudi v Avstriji in šele pred 6 meseci so ga prepeljali iz Gradca.

* **Velik vlom.** V bližini Gornje Radgone so vlomilci vdrli v hišo tvrde Clotar Bouvier ter deloma izpraznili tri sobe in odnesli mnogo lepih dragocenosti. Odnegli so zavese za šest oken, šest volnenih odev, vse rjuhe, preproge, 20 garnitur jedilnega pribora, med tem 6 srebrnih garnitur. Vlomilci bodo hoteli te predmete vnovčiti, na kar javnost opozarjamo, da razpečevalce takoj prijavi varnostnim organom.

* **Smrtina žrtev podivjane krave.** Posestnikovo ženo Katarino Dolenčovo iz Zabreznice pri Radovljici je napadla podivjana krava, ki jo je nabodla na roge in ji razmesarila trebuh. Poškodovanko so nemudno z avtom odpeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je podlegla poškodbam. Pokojnica je bila stara šele 28 let.

* **Tragična smrt 9 mesečnega fantka.** Šestletni Stanko Nedog se je igral s svojim brat-

cem Joškom Nedogom na skednju svojega očeta v Zg. Kungoti. Pri tem sta oba fantka po nesrečnem naključju padla s senika na kamenita tla in je mali goško dobil tako težke poškodbe na glavi, da je na njihovih posledicah umrl.

* **Obsojena vlomilca.** Mariborsko sodišče je obsodilo 23 letnega mlinarskega pomočnika Rudolfa Stajnika na 2 leti strogega zaporja in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 3 let, 55-letnega delavca Tomaža Zorjana pa na 4 leta robije ter na izgubo častnih pravic za dobo 5 let, ker sta letos v februarju v okolici Ljutomerja izvršila 5 vlomov v vinske kleti ter odnesla skupno za 4000 dinarjev vina. žganja in sadjevca.

* **Okrađeni sestri.** Blizu Šmartna v Tuhinjski dolini je majhna vasica, Bičje imenovana. Tukaj živita postarni sestri v hišici, katero sta si kupili s svojimi prihranki. Ostalo jima je še kakih 10 jurjev, ki sta jih hranili pod posteljo v lesenem zaboju. Knjiga, v kateri je bil denar spravljen, pa je ležala nedavno nedeljo, ko sta prišli iz cerkve, doma na mizi — prazna. Zaboj sta našli sicer na svojem kraju, toda dno mu je bilo odtrgano, kar je v njuni odsotnosti moral storiti nekdo, kateremu so bile razmere znane. Njuna nesreča naj bo glasen opomin vsem onim, ki hranijo doma denar, ki ni nikjer dovolj varen pred tatovi.

* **Zastrupljenju je podlegel.** Pred dnevi se je peljal kamniški mesar in posestnik Podgoršek Ivan s svojim sinom Blažom na motornem kolesu po kupčijskih poslih na Štajersko. Med vožnjo je spolzka pot povzročila, da sta padla z motorjem, pri čemer se je pokojnik nekoliko udaril na desno nogo nad gležnjem. Rani ni pripisoval posebne važnosti. Sledilo pa je zastrupljenje po tetanusu. Zdravstveno stanje se mu je v nekaj dneh tako poslabšalo, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, odkoder so ga takoj v soboto vrnili v brezupnem stanju svojem. V nedeljo ob 1. zjutraj je umrl.

* **Žrtev avtomobilske nesreče.** Na državni cesti med Sv. Janžem in Sv. Miklavžem se je pripetila težka avtomobilska nesreča. Iz Ptujja je vozil s svojim osebnim avtomobilom proti Mariboru mehanik Mar Karl. V bližini vasi Loke, je nenadoma skočila pod avtomobil starejša ženska, v kateri so pozneje spoznali 65-letno posestnico Marijo Leberjevo. Avtomobil jo je podrl in je obležala nezavestna. Avtomobilist jo je takoj prepeljal v bol-

nišnico, kjer pa je podlegla težkim poškodbam.

* **Žepni tat hitro prijel.** Pred ptujsko postajo se je pojavil mlad uzmovič in prežal je na potnike, ki utrujeni posedajo pred poslopjem. Tako je pri nekem potniku izbral priliko, ko je zadremal, da mu je iz žepa izmaknil listnico z 200 din gotovine. Ko se je potnik prebudil, je opazil tatvino, kar je takoj prijavil službujočemu stražniku. Stražnik je mladoletnika kmalu na peronu izsledil in ga izročil sodišču.

* **Težka nesreča mariborskega zdravnika.** Nedaleč od Konjic se je pripetila v ponedeljek težka avtomobilska nesreča. Mariborski primarij g. dr. Radšel se je peljal s svojo soprogo Zoro z osebnim avtomobilom v smeri proti Mariboru. Nenadoma se je v gosti jutranji megli pojavil pred njim veliki avtomobil, ki obratuje na progi Maribor—Celje. Šoferja sta prepozno opazila grozečo nevarnost avtomobila, je zdobil osebni avto. Pri tem je dobil dr. Radšel lažje poškodbe po rokah in obrazu, njegova soproga pa je zadobila težje notranje poškodbe. Mariborski reševalci so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je podlegla poškodbam.

* **Koroške vesti.** Nekaj nenavadnega se je zgodilo z otoško občino. Nekdanji občinski komisar, nadučitelj Staudacher je odstavil stalno nastavljenega tajnika. Odstavljeni tajnik je občino tožil ter dobil tožbo v vseh instancah. Občina bi sedaj morala plačati vse sodne stroške in še zaostalo tajniško plačo, vsega skupaj nekaj nad 10.000 šilingov. Da bi občini olajšal breme, je tajnik pristal na popust 1000 šilingov, ako ga spet sprejmejo v službo. Sedanji župan pa je poravnavo preprečil in občino pognal v konkurz, ker je z bivšim tajnikom skregan. Davkoplačevalci so ogorčeni, na tujskem prometu zainteresirani krogi pa bodo seveda najbolj občutili sramoto in škodo, ker je občina v konkurzu. — Iz raznih krajev slovenske Koroške odhajajo kvalificirani delavci na sezonsko in tudi trajno delo v Nemčijo. Tako je zdaj kakih 60 zidarjev iz beljaške okolice odšlo čez zimo na delo v Nemčijo. — Asfaltirana cesta, na katero so Borovljanci čakali že 10 let, je gotova. S posestniki, ki mejijo ob poti, se je dosegel sporazum, da so uredili cesto pred svojimi hišami. — V Podlogu pri Labotu je umrl 36-letni posestnik Janez Stimmnikar, ki se je vneto udeleževal v slovenskih prosvetnih organizacijah.

Otto Schtörin. Zagonetne tatvine draguljev

1 kriminalni roman

Berlinski brzi vlak, ki bi bil moral po voznem redu dospeti zvečer ob deveti uri petnajst minut v Frankfurtu ob aMinu, se je hropeč ustavil na postaji Fuldi.

Doktor Karel Egon Lutz, ki je sedel v precej zasedenem kupeju drugega razreda, je pogledal na uro in ugotovil, da je imel vlak kakor zmerom zamudo, tokrat preko pol ure. Zazehal je, se pretegnil, razdolgočasen prekrižal noge in se spet pogledal v čitanje svojega časopisa.

Po kratkem postanku se je odpeljal vlak dalje. Po hitrici, ki jo je ubral takoj po zapustitvi postaje, bi bilo sklepati, da je hotel zamudo izravnati do prihodnje postaje, do Gelnhausna.

Klopotajoč ropot na hodniku tik pred njegovih kupejem je povzročil, da so Lutz in njegovi sopotniki vzdignili glave in pogledali, kaj se je zgodilo. Radovednost pa ni bila deležna zadoščenja, zakaj le ena izmed priklopnih mizic, ki so pritrjene na notranjih stenah hodnikov v vozovih vlaka D, se je bila odklopila in padla na tla.

Že se je hotel Lutz spet posvetiti branju časopisa, ko je njegov pogled ujel gospoda, ki je bil vzdignil mizico in jo pritrtil na njeno staro mesto.

Tega gospoda z dolgo, plavo brado in zlatimi naočniki, je doktor Lutz poznal prav dobro. Bil je komisar Fischer od frankfurtske kriminalne policije.

Tudi Fischer je spoznal zasebnega detektiva Lutzja, kar pa je izdal le s tem, da mu je z levim očesom komaj vidno mežiknil. Nato se je Fischer obrnil, stal nekaj trenutkov pred oknom na hodniku, zatem pa šel s počasnimi koraki naprej po hodniku.

Detektiv Lutz je bežno, a ostro pogledal svoje sopotnike, počasi zložil časopis, ga potisnil v zunanji žep svojega površnika in zapustil kupe.

Ob vratnem oknu naslednjega voza je Lutz spet zagledal komisarja. Zato je šel po hodniku proti njemu, a delal se je, kakor bi bil iskal stranišče. Ko je prišel do njega, je rekel s pridruženim glasom, ne da bi pogledal Fischerja:

»Ali ste službeno tukaj?«

»Ne.« je odvrnil Fischer, ne da bi se bil premaknil. »A vi, gospod Fischer.«

»Tudi jaz sem zasebnik,« je odvrnil Lutz in z nasmehom stisnil komisarju roko. »Kaj pa iščete tu v brzem vlaku?« je nadaljeval.

»Vas...« je odgovoril komisar Fischer jedrnato.

»Mene? Kako to mislite?«

»Čisto preprosto. Danes sem imel v Fuldi službene opravke in ker mi je bil včeraj vaš tajnik povedal, da pričakuje vašega povratka danes z berlinskim popoldanskim brzim vlakom, sem si svoj povratek tako uredil, da bi vožnjo iz Fulde v Frankfurt prebil v družbi z vami.«

»Vi menda še nimate sedeža?« je vprašal Lutz. »V mojem kupeju sta še dva prosta.«

Fischer je odkimal. »Tam sedi preveč radovednežev... Oprostite mi za trenutek, prosim...«

Stopil je k sprevodniku. Lutz je opazoval, kako je komisar izpregovoril z njim neka besed, nato pa je sprevodnik spoštljivo položil roko ob službeno čepico, odprl enega izmed nezasedenih kupejev prvega razreda in komisar je stopil vanj. Lutz pa je šel v svoj kupe, kjer je vzel svojo prtjago.

Ko se je vrnil spet k Fischerju, je ta bal natlačiti svojo pipo. Sedel je udobno na mehko blazino in si prižgal pipo.

»Zdaj sva sama,« je rekel in stegnil nogo, »zdaj se lahko nemoteno pogovarjava. Ali ste svoje posle v Berlinu v redu opravil?«

»Dragi gospod Fischer,« je odgovoril Lutz z nasmehom in si prižgal cigareto, »to vas menda ne zanima. Ker se že dolgo poznavam, je menda tak uvod nepotreben. Prosim, kar povejte, zakaj ste me iskali. No, prizor s mizico ste dobro odigrali, da ste me izvabili iz kupeja... No, za kaj gre?«

»Nekoliko se motite, dragi Lutz,« je pripomnil komisar. »Samo zaradi vas nisem potoval v Fuldo. Res sem imel tam opravke. No, ker mi je bilo znano, da se vozite s tem vlakom, sem se hotel z vami peljati domov. Seveda moram priznati, da bi se zelo rad pogovoril z vami o nekem zanimivem primeru, ki ga imam v delu...«

»No torej. Kar obrazložite mi ga...«

»Ali že morda poznate zgodbo o tatvinah draguljev v Frankfurtu?«

»Ne, že dober teden nisem bral nobenega južnonemškega lista.«

* **Za 4 litre petroleja 3600 dinarjev.** Hči obmejnega posestnika Marija je vtihotapila preko avstrijske meje pri Sv. Treh kraljih štiri litre petroleja. Imela pa je pri tem smolo in so jo obmejni organi zasačili. Sedaj je bila kaznovana na 3600 din globe ali 30 dni zapora. Nastopila je zaporno kazen, ker ni zmogla globe. Doma pa joče šest otročičkov.

* **Smrtna nesreča železniškega delavca.** Na železniški postaji v Kranju je delal 40 letni delavec Franc Kepic. Ko je premetaval premog, je padel nanj in dobil pri tem težje poškodbe. Kepica so oddali v domačo oskrbo. Domači niso slutili, da ima smrtonovarne notranje poškodbe. Naslednjega dne pa je Kepic umrl za poškodbami in zapušta žalujčo ženo in štiri nedorasle otroke.

* **Razbojnik Urbanč na delu.** Začetek oktobra smo poročali, da je iz kaznilnice v Nišu pobegnil razbojnik Jože Urbanč, pred katerim imajo Dolenjci še sedaj strah v kosteh. Urbanč je doma iz vasi Mrtvice v občini Leskovec pri Krškem. Je nizke postave, toda zelo močan in širokoplečat človek. Star je okoli 30 let. Na levi roki ima tetovirano srce in letnico rojstva 1907 ter doprsno žensko figuro. Pred mesecem dni smo izrazili domnevo, da se bo Urbanč pritepel nazaj na Dolenjsko, kjer bo kradel na debelo. Res so se pričele množiti na Dolenjskem tatvine. Tako je pred dnevi ukradel posestniku Janezu Kosovanu v Jelšah 20.600 din gotovine. Odšel je nato v vas Kalce, kjer je obiskal neko žensko, nato pa odpotoval. Urbanč je postal na Dolenjskem nekakšen legendarni junak, ki ima povsod svoje prijatelje. Ti prijatelji ga sproti obveščajo o nevarnosti, kje bi ga ujeli orožniki. Urbanč sam je predrzen fant ter se ne boji odkritega boja. Je tudi dobro oborožen. Zdi se pa, da za to razbojniško romantično naši orožniki ne bodo imeli mnogo smisla ter ga bodo slejkoprej ujeli. Zaenkrat si je Urbanč izbral za svoje delovanje krški, brežiški in šmarški okraj. Ni pa verjetno, da bi vse številne tatvine v tem okraju mogel napraviti Urbanč sam, temveč je prav možno, kakor smo že svoj čas napovedali, da krađejo, ropajo in vlamliajo tudi drugi falotje na račun strašnega Urbančevega imena.

* **Smrtna nesreča slovenskega železničarja.** Na postaji Resnik v bližini Beograda se je ponesrečil železniški nameščeneec Dominik Pohl, po rodu Slovenec. Ko se je vračal iz službe domov, se je ustavil na postaji v Resniku in se razgovarjal s tamkajšnjimi železničarji, ki so imeli opravka pri premikanju

vlakova. Tedaj je nenadoma prispel na postajo lokalni vlak. Pohl se nevarnosti ni zavedel niti v zadnjem trenutku in je padel pod vlak. Kolesa stroja so mu odrezala glavo. Njegova žena je pred dnevi odpotovala v Slovenijo. Doma sta bila le njegova dva otroka. Ker ga do pozne ure ni bilo domov, sta se ponoči sama odpeljala v Beograd, da bi poiskala očeta. Usoda je hotela, da sta se peljala proti prestolnici s istim vlakom, s katerim so odpeljali v Beograd tudi truplo njenega očeta.

* **Dve deklici ugrabljeni.** V beograjskem brzovlaku sta bili ugrabljeni dve deklici, a njun spremljevalec Josip Lisjak je bil okraden za 2000 din. Kmet Lisjak iz Dekanovcev se je napolil s svojo 14-letno hčerko Terezo in 13-letno Marijo Dobrovoljčevno v Subotico, da bi ju oddal v neki tamkajšnji zavod. Med potjo pa je zaspal. Ko se je med Kapelo in Slavovskim Brodom prebudil, je dognal, da mu manjka listnica z 2000 din. in dokumenti. Takoj je prekinil vožnjo. Neki elegantni moški se mu je ponudil, da bo odvedel deklici do Subotice, ker je že itak sam namenjen tja. Lisjak je na to pristal in je v Slavovskem Brodu izstopil, da bi prijavil tatvino. Z naslednjim vlakom se je odpravil dalje v Subotico. Tam pa je dognal, da sta deklici izginili in sploh nista prišli v Subotico. Nesrečni kmet je prijavil zadevo policiji, ki je uvedla preiskavo.

* **Medveda je tožil.** Sresko naželstvo v Sarskem mostu je vzelo na zapisnik nenavadno tožbo. V urad referenta za kmetištvo je prišel kmet Vid Filipovič iz Dabra ter tožil medveda, prav za prav medvedko z dvema mladičema, ker mu je pojedla 7 tovorov koruze. Najprej je prosil kmet za dovoljenje, da bi smel medvedko in njene mladiče ubiti. Ko mu je referent pojasnil, da bi ga to stalo najmanj tisoč dinarjev globe ali na nekaj tednov zapora, je kmet vložil tožbo proti medvedki. V tožbi, ki so jo vzeli na zapisnik, stoji med drugim: Če lahko oblast ščiti medveda, naj ščiti tudi moje premoženje ali na naj mi dovoli, da z njim junaško obračunam. Nekaj se mora zgoditi...

* **Tatinska kuharica.** Avgusta meseca je tovarnar Ivan Reichman v Mariboru odkril velike tatvine v svojem stanovanju. Zmanjkala mu je zlata ura, zlata verižica, zlati gumb za smoking, dve zimski suknji in razno perilo v vrednosti 20.000 din. Del navedenih predmetov je Reichman našel v kuharici svoje kuharice, 50letne Marije Lorber. Ta

je policiji skesano priznala, da je vzela vse omenjene stvari pod vplivom in na prigovarjanje svojega 20 let mlajšega prijatelja Edmunda. Dejala je, da je tako zaljubljena vanj da se ni mogla ustavljati njegovim zahtevam. Del ukradenih predmetov je njen prijatelj prodal raznim starinarjem v mestu ter jih je policija tam deloma še našla. Marija Lorber je bila obsojena na 10 mesecev strogega zapora in na izgubo častnih pravic za 3 leta.

* **Tihotapska smola.** V noči po Vernih dušah je nameravala družba petih tihotapev v bližini Rankovcev vtihotapiti na našo stran večjo množino monopolskih predmetov. Tihotapci so padli v roke pravici, in jim je bilo odvzetih okrog 15 kg saharina, 20 l petroleja, večje število vžigalnikov in vžigalnih kamenčkov. Tihotapce čaka občutna kazen.

* **Petletni otrok zanetil požar v Zepovcih** v Apaški kotlini, kjer je pogorela do tal velika šupa, v kateri je bilo shranjeno precej sena in slame ter gospodarski vozovi, last Veronike Kovač.

* **Prijet tat s Pohorja.** Orožniška postaja v Rušah na Pohorju je obvestila ljubljansko policijo, da je bil tam okraden tesar Jožef Seifrid, v katerega stanovanje je bilo vlamljeno ter je neznan tat odnesel za okoli 200 din blaga. Policija v Ljubljani se je zanimala za primer, posebno še, ko je došla naknadno sporočilo, da je tatvino zagrešil že večkrat kaznovani 32letni Ivan Visočnik. Te dni je policijski agent aretiral v buffetu »Dajdam« tega Visočnika in ga odvedel na policijo.

* **V spanju je padel s kozolca.** 54 letni dninar Lemut Filip iz Laškega je šel počivat na kozolec. V spanju pa se je skotalil s sena in je padel s 3 m visokega kozolca. Pri padcu si je pretresel možgane in dobil hujše notranje poškodbe.

* **Pet kozolcev je pogorelo.** V Lačevi vasi pri Kokarjih. Prizadeti so posestniki Hren, Zakrajšek Fricelj in Blaznik, kateremu sta pogorela dva kozolca. Pogorela je vsa krma, aida in vozovi. Škoda znaša nad 150 tisoč dinarjev in ni krita z zavarovalnino.

* **Otrok se je opeknil.** Iz Šmarja pri Sapi so prineli v ljubljansko bolnišnico poldrogolnega Jožeta Kozlevčarja, sina progovnega delavca. Otrok je nase zil lonc vrelega čaja ter je dobil huje opeklane po vsem telesu.

»Potem seveda ne veste ničesar. V Frankfurtu je ta zgodba snov vsakdanjega pogovora... V zadnjih desetih dneh je premeten zlikovec oškodoval vrsto frankfurtskih trgovin z dragulji. Ne ve se, ali gre za enega samega nepridiprava ali za celo družbo.«

»Tatvina?«

»Sleparstvo in tatvina. Čeprav smo se takoj lotili preiskave in smo neprestano na delu, se nam še ni posrečilo razjasniti zagonetno zadevo. Niti ne sumimo, kdo bi mogel biti, čeprav vse kaže, da ni novinec, temveč star, premeten potepin... Sicer vam pa bom opisal zadevo od začetka...«

Pred okrog desetimi dnevi to se pravi v ponedeljek prejšnjega tedna, si je dal eleganten gospod z odličnimi manirami v Gräfenbergovi trgovini predložiti razne prstane. Po daljši in, kakor je izjavil sam lastnik, zelo strokovnjaški izbiri je kupil enega izmed najpreprostejših prstanov, plačal zahtevani znesek in izginil... Naslednjega dne je prišel gospod Gräfenberg na policijo in javil, da je med svojimi briljantnimi prstani našel dva odlično ponarejena prstana brez vrednosti, ki ju ni mogel nihče drugi zamenjati za dva prava briljantna prstana kakor ugledni gospod od prejšnjega dne, češ da prstani potem niso bili nobeni drugi stranki več predloženi v izbiro. Onisal je dozdevnega sleparja kot moža srednje velikosti z odličnimi manirami, gosto, riavo polno brado in čisto izgovarjavo nemščine spominjajoče spričo lahko poinčnega padanja glasu na porensko narečje. Gospod Gräfenberg ceni škodo, ki jo je utrpel na 14.000 mark.

Komaj smo se zadeve lotili, že je prihitel na policijo gospod Guggenheim, solastnik

tvrdke Bergmann in Guggenheim. Precej razburjen je javil, da je postal žrtev zelo pretkanega sleparja, ki ga je oškodoval za skoro 17.000 mark.

V torek dopoldne je prišel k njemu v trgovino neki moški, dozdevno Bavarec ali Avstrijec, in si dal predložiti razne dragulje, češ da mora kupiti nekaj kot darilo nevesti za njen rojstni dan. Izbral si je dragoceno biserno ovratnico, zlato damsko uro z vdelnimi dragimi kamni in platinast prstan s smaragdji. Po izbiri je zahteval še popust pri cenah, na kar je gospod Guggenheim spričo velikega zneska tudi pristal. Popust je znašal 200 mark. Tujec je nato potegnil iz žepa čekovno knjižico in vprašal, ali bi gospod Guggenheim sprejel ček na Gornjebavarsko hipotekarno banko v Münchenu. Guggenheim je odgovoril, da bi imel radiši izplačilo v gotovini. Tujec je bil s tem zadovoljen in zaprosil je lastnika, naj mu izbrane okraske pošlje v stanovanje na Bürgerievi cesti 184, pritičje, kjer bo dobil tudi denar. Okraske pa da mora tvrdkin uslužbenec primesti med eno in drugo uro, ker je navadno on, kunc, le v tem času doma. Neznavec je pustil v trgovini svojo vizičko in šel... Na listku je bilo ime: Doktor Franc pl. Auer, München. V frankfurtskem adresarju tega imena pod navedenim naslovom ni, a državni adresarji ima zapisano ime nekoga zdravnika doktorja pl. Auerja iz Münchena. Cesta Marije Terezije. Zaradi tega gospod Guggenheim ni mnogo okleval, temveč je naročilo izvršil. Eden izmed njegovih uslužbencev se je napolnil v določenem času na Bürgerievo cesto in dobil imenovanega gospoda pl. Auerja doma. Ta je še enkrat natančno pregledal vse okra-

ške, jih zaprl pred očmi uslužbenca v predal skrinje v isti sobi in šel z računom po denar v sosedno sobo... Uslužbenec je slišal gospoda pl. Auerja hoditi po sobi in zatem neki ropot, kakor bi bil nekdo premaknil mizo ali kak drug kos pohištva, nato pa je nastopila grobna tišina.

Ko se gospod pl. Auer po preteku petih minut ni vrnil, je postal Guggenheimov uslužbenec nestrpen. Nekajkrat je zakašljal in ko tudi to ni pomagalo, je potrkal in odprl vrata sosedne sobe... Zelo preprosto opremljena soba je bila prazna. O gospodu pl. Auerju ni bilo ne duha ne sluha.

Gospod Hartwig, tako se je imenoval Guggenheimov uslužbenec, je bil ves prestrašen, vendar se sam ni upal ničesar storiti, temveč je dal, ne da bi zapustil sobo, po nekem dekcu, ki je postopal pred hišo, poklicati svojega gospodarja. Ta pa je o dogodku obvestil najbližji policijski okoliš.

S pomočjo enega izmed stražnikov 39. policijskega okoliša je bilo vse stanovanje natančno preiskano. Sumljivega gospoda pl. Auerja sicer niso našli, a razkrinkali so njegovo pretkano sleparstvo. Omara, v katero je Auer zaklenil okraske, je bila poprej predelana. Zadnji del predala je manikal in stena za omaro je bila iz sosedne sobe prevrtna tako, da je slepar lahko brez truda izpraznil vsebino predala. Ali zdaj razumete lopovstvo?«

»Da, da,« je menil Lutz. »Takoj sem zasluhtil nekaj podobnega, ko ste mi povedali, da je bilo v sosedni sobi premaknjeno pohištvo. Luknja v steni je bila najbrž zakrita s kakšnim kosom pohištva...«

* **Fantovski pretep zahteval smrtno žrtev.** V Luki pri Framu se je te dni pripetil razburljiv in obžalovanja vreden dogodek. 22-letni kolar Ivan Štern je zabodel z nožem v vrat in roko 26 letnega posestniškega sina Franca Pliberška. Ranjenega Pliberška so odpremili reševalci v bolnišnico, kjer je pa predlegel dobljenim poškodbam.

* **Divji lovci.** Blizu Apač na Dravskem polju je lovski paznik Regula iz Turnišča zasačil dva oborožena divja lovca. Paznik je imel spremljevalca. Na njun klic sta se divja lovca takoj postavila vsak s svojo puško v bran. Toda paznik in njegov spremljevalec sta bila hitrejša in sta oddala vsak po en strel. Šibre so oba divja lovca poškodovale, vendar sta lahko še utekla. Lovski paznik je nato prijavil zadevo orožnikom, ki so aretirali nekega Franca Zajca in Ivana Preložnika iz Apač. Oba dva sta pri zaslišanju tajila krivdo. Ko so preiskali Preložnika, so ugotovili, da mu tiči v hrbtu kakih 30 šiber. Toda obstreljenec se zagovarja, da ga je pretekli teden na cesti iz Marjšperka proti domu napadel neznanec in ga obstrelil. Zajc ima poškodbe takisto na hrbtu in trdi, da je padlo nanj drevo. Orožniki so obadva izročili sodišču.

* **Dva požara.** Požar je uničil vdovi Urši Smrekar v Goriški gori vsa gospodarska poslopja, dva vola v njih in pridelke. — Otroci so zakurili pod kozolcem Alojzija Kegleviča v Grmuljah, ko so se igrali z vžigalicami. V nekaj minutah je bil v plamenih cel kozolec, šupa in čebelnjak. Vaški gasilci so bili v najkrajšem času na mestu in so se jim kmalu nato pridružili še gasilci iz Škocjana in Dobrov, a vsem skupaj se je posrečilo le obvarovati sosedna poslopja s slamatimi strehami. Ogenj je spremenil v pepel vsa krma, ajdo, dva voza in nekaj drugega poljskega orodja ter čebelne panje. Pogorelec so težko trpel do škodo, ker je imel vse skupaj s hišo vred zavarovano le za par tisoč dinarjev. Rešiti se ni dalo ničesar.

* **82 letni požigalec.** V Ledineku, občina Sv. Ana v Slov. goricah, je nastal požar na sušilnici za koruzo in lan, posestnice Barbare Urbanič. Ogenj so pravočasno pogasili ter ni napravil velike škode. Poleg sušilnice so našli palico, ki je bila last 82 letnega občinskega reveža Antona Kocbeka, ki hodi po občini od hiše do hiše. Urbaničeva je prijavila to orožnikom, skoraj istočasno pa se je pojavil na orožniški postaji tudi že omenjeni Koc-

bek ter je izjavil, da je on zažgal pri Urbaničevi. Bil je pri njej teden dni na hrani, pa mu je dajala izredno slabo hrano in mu povrhu še grozila, da ga pretepe. Hotel se je maščevati, pa je zažgal sušilnico. Kocbek je bil oddan v sodne zapore, katerih starznec je že.

* **Vlom.** Drzen vlom je bil izvršen v nedavni noči na Betnavski cesti v Mariboru v stanovanje stavbenika Ivana Spesa star. Tatovi so odnesli raznovrstno obleko v vrednosti 7000 dinarjev. Zanimivo je, da se je nahajalo v predalu 2000 dinarjev v gotovini, ki se jih pa tat ni dotaknil.

* **Obsojeni vlomilci.** Mariborsko sodišče je obsodilo 23 letnega mlinarskega pomočnika Rudolfa Stajnika na 2 leti strogega zavora in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 3 let, 55 letnega delavca Tomaža Zorjana pa na 4 leta robije ter na izgubo častnih pravic za dobo 5 let, ker sta letos v februarju v okolici Ljutomera izvršila pet vlovov v vinske kleti ter odnesla skupno za 400 Din vina, žganja in sadjevka. — 31 letni mizarški pomočnik Janez Lesjak pa je bil obsojen na leto dni robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 4 let, ker je letos v juniju vlomil v stanovanje Ludvika Šinkeca v Fokovcih ter odnesel obleke in druge predmete v skupni vrednosti okoli 2000 dinarjev.

* **Denar je koval.** V hriboviti okolici Ardra pri Sv. Duhu sta dva orožnika doznala, da je v hribih hodil tudi nepoznan možki. Sledi so vodile v hišo posestnika Cerovška v Novi gori. V njej sta našla tujca, ki se je sprva izdajal za domačina, a se je moral kmalu udati in povedati resnico, da je Franc Jerman iz Češnjic. Preiskava je spravila izpod sena pod streho zabojček, ki je pri svetlobi pokazal kaj čudno vsebino: 7 modelov za ponarejanje kovancev, od katerih je bilo 6 modelov za 10 dinarske kovance, eden pa za 20 dinarske, dalje potrebno orodje in nekaj zlitine, iz katere je ponarejal denar. Najdeni ponarejeni novci je bil še dokaj dobro izdelan, a brez pravega zvenka. Spričo teh dokazov je naposled Jerman priznal, da je denar razpečaval in to dvajsetdinarske kovance v okolici Novega mesta.

* **Bela kuga.** Na sodišču v Celju se je zagovarjalo osem obtožencev zaradi odprave telesnega plodu in sokrivde. Obsojeni so bili Ana Filipičeva na 1 leto 6 mesecev zavora, Maks Štern na 3 mesece zavora, Alojzija Šternova, Ignac Javornik in Maks Aršek

vsak na 2 meseca zavora. Filipičeva je bila obsojena nepogojno, ostali pa pogojno za dobo treh let. Trije obtoženci so bili oproščeni. Vsi obtoženci so iz Celja.

* **Nasilen vasoalec.** 21 letni kovaški pomočnik Franc Marko iz Vitanja je vasoal pri nekem dekletu. Ko je stopil k njemu orožnik, je Marko postal nasilen in je hotel orožnika napasti. Orožnik je bil prisiljen rabiti orožje ter je udaril Marka s puškinim kopitom po glavi in mu z bajonetom prebodel desno nogo. Močno ranjenega Marka so prepeljali v bolnišnico.

* **Avto v vratih orožniške postaje.** Tovorni avto tvrdke Žitko iz Domžal se je v veliki brzini zaletel v glavna vrata orožniške postaje v Cerknici. Razbil je spodnji del kamnite kolone, poškodoval vrata in tudi avtomobil ni ostal brez škode. Ker so bili orožniki pri večerji, niso opazili tako lepega »obiska«. Šofer je to priliko izrabil in pognal avtomobil proti Rakeku. Šele po dolgem pozivedovanju se je orožnikom posrečilo izslediti pravega krivca. Ta prizna, da se je zaletel v vrata orožniške postaje, vendar pa se izgovarja, da je kriva cesta, ker je bil spolzka in ker ima tam tudi oster ovinek. Lastnik avtomobila bo vendar moral poravnati vse stroške za popravila.

* **Obtoženi navijalci cen.** Pred sodiščem v Somboru se mora zagovarjati 29 mesarjev, 33 pekov in 19 trgovcev zaradi navijanja cen. Lesne trgovce je sodišču ovadila občinska uprava. Zgodilo se je, da je neki lesni trgovec ponudil občini vagon drv za 3000 Din, občina pa je enakovredna drva kupila v Bakraču in je plačala za vagon 2250 din. Pri vsej nabavi si je tako občina prištedila okrog 60.000 din. Predstavniki občine naglašajo, da lesni trgovci brezobzirno izkoriščajo položaj ter navijajo cene. V Somboru in Petrovaradinu bodo zaradi tega uradno določili cene drv.

* **Z lato ga je pobil.** Nedavne večera je obiskal 41 letni posestnik Ferik Lovrenc iz Dolgoš svoje starše. V istem času se je tam mudil tudi delavec Krump Franc, ki je bil že vinjen. Posegel je v družinske razgovore, iz katerih se je kasneje razvil prebit. Ferikovi starši so morali Krumpa zakleniti v sobo, iz katere pa je pobegnil skozi okno in se zagnal v Ferka z lato, ki jo je iztrgal iz ploja ter udaril z njo Ferka s tako silo po glavi, da se je ta nezavesten in v krvi zgrudil na tla. Hudo poškodovanega Ferka so odremili v bolnišnico.

»Da, majhna omara je bila postavljena pred njo. Kaj pravite k tej lopovski zvijači?«

Lutz ni dejal ničesar, zakaj nekaj sekund zatem je zapejnal vlak v predor Distelrasen, največji predor v nemški državi. Ropotanje težkega vlaka je oviralo pogovor, zato sta oba molčala. Lutz je z zaprtimi očmi slonel v svojem kotu in premišljal o tem, kar je slišal, med tem ko je komisar strkal pipo ob peti, si jo znova natlačil in prižgal. Kmalu so gosti modri oblaki napolnili kupe.

Ko se je vlak privlekel iz predora in z nezmanjšano hitrostjo drvel proti Gelsenhausnu, je prvi povzel besedo Fischer.

»Kaj menite?«

»Ta zvijača ni nova,« je odgovoril Lutz in skomignil z ramami. »Posrečiti se je morala, ker uslužbenec draguljarja Guggenheima pač ni mogel slutiti, da ga na videz odlični gospod namerava oslepariti, čeprav bi sicer ljudje draguljarske stroke morali biti zmerom skrajno previdni. A kako se je zadeva končala?«

»To je prav za prav vse,« je menil komisar nekoliko nejevoljno. »Hišni gospodar, ki je bil seveda takoj zaslišan, ni mogel o svojem najemniku izpovedati ničesar bistvenega. Tako zvanemu gospodu pl. Auerju je bil oddal opremljeno pritlično stanovanje štirih sob šele tri dni prej, in ker je novi najemnik kar brez barantanja plačal v naprej petdeset mark, ni hišni lastnik mnogo razmišljal o niem, zlasti ker je napravljval tujec vtisk odličnega gospoda. Na polirani omarici, ki je bila postavljena pred luknjo v steni, smo našli tudi prstne odtiske, ki smo jih posneli...«

»In potem?« je vprašal Lutz z zanimanjem.

»Ničesar nismo mogli dognati,« je odgo-

voril Fischer. »V našem oddelku za prstne odtiske tega zlikovca še nimamo zaznamovane.«

»Kakšna je zlikovčeva zunanost?«

»Možak je srednjevelike, vitke postave, ima močne, temne brke in je na videz odličan gospod...«

»Ali mislite, da gre v obeh primerih za enega in istega nepridiprava?«

»Da. To pa še ni vse. V četrtek popoldne proti šesti uri sta prišla v trgovino Hilbergovih sinov na Cesarjevi cesti eleganten mlad gospod, ki je štel kakšnih trideset let, in prav tako po novi modi oblečena dama, ki je bila nekaj let mlajša, ter si dala predložiti v izbiro ovratne verižice. Lastnik jima jih je pokazal več, ki pa dami niso ugajale. Naposled je prinesel svojo najdragocenejšo ovratnico, ki je bila deležna milosti v obeh mlade dame. Mladenka je odpela svoj plašč in zaprosila draguljarja, naj ji pripne verižico na vrat, kar je draguljar tudi storil. Dama je vzela iz torbice ogledalce in se občudovala v dragocenem okrasku. Zdajci pa so se vrata v trgovino naglo odprla in v lokal je planil okoli petintrideset let star gospod z dolgimi temnimi zalisci in elegantno oblečen. Na videz skrajno razburjen je stopil k dami. »Noč in dan se mučim,« je kričal z glasom, tresočim se od jeze, da služim denar, ki ga ti razmetavaš s svojim ljubimcem za prazen nič. Ti potepinka, nesramna potepinka! Nato je udaril mladenko za uho in spet naglo zapustil lokal...«

Mladenkin spremljevalec kakor tudi gospod Hilberg mlajši, ki je sam stregel strankam, sprva kar govoriti nista mogla od ogorčenja. Naposled je prvi dejal svoji tovarišici,

ki se je bila brez besede na videz skoro nezavestna sesedla na stolu: »Pojdi, Valentina, to pobalinstvo mi bo še plačal! Kar je preveč, je preveč! Pri teh besedah je prijel spremljevalko za roko in naglo z njo zapustil trgovino. Preden se je gospod Hilberg tako napol zavedel iz zmede in stopil na živahno Cesarjevo cesto, so bili že vsi trije izginili brez sledu, z njimi pa seveda tudi dragocena biserna ovratnica, vredna 65.000 mark, ki jo je bil lastnik sam pripel neznanki na vrat...«

To se je zgodilo v četrtek preteklega tedna. Zdaj vam pa moram opisati še najdrznejšo tatvino. V soboto dopoldne je prišel mlad, čisto obrit gospod s cilindrom na plavih lasih v lokal tvrdke Hildebrand in Meixner in si dal pokazati briljantne prstane. Izbiral je in izbiral, a se ni mogel odločiti. Naposled je izbral prstan za 1500 mark, plačal in šel. Takoj nato sta lastnika trgovine, ki sta bila pri prodaji oba prisotna, opazila, da je izginil dragocen prstan v vrednosti 12.500 mark. Na tatvino ni sprva nihče mislil, ker je eden izmed lastnikov, gospod Meixner, imel v trgovini samo ta posel, da je pazil na kupujoče stranke. Preden ni plačal zahtevanega zneska 1500 mark, se tujec ni niti dotaknil kakšnega žepa v svojem suknjiču ali v svojem površniku. Kako je mogel prstan izginiti, je bila uganka. Da je bil kljub vsem ukraden, ni dvoma. Ker smo bili vsem zlatarjem in draguljarjem naročili, naj takoj javijo bližnji policijski stražniki, če bi se zgodilo karkoli, kar bi moglo dovesti na sled predrznemu tatu, je bil že pet minut zatem na kraju tatvine komisar najbližjega policijskega okoliša Pol ure pozneje sem prišel z višjim stražnikom Muschalom jaz, zaslišal

* **Obsodba morilcev.** Pred mariborskim sodiščem se je te dni vršila velika kazenska razprava proti 28-letnemu posestniku Antonu Horvatu iz Podvinca, 25 letnemu posestniku Simonu Bezjaku iz Kicarja, 38 letni posestnici in gostilničarki Tereziji Kovačec ter 21 letni posestniški hčeri Rozaliji Kovačec. Obtoženi so bili, da so 15. marca v vasi Spodnjem Velovlaku pri Dornavi na Dravskem polju zaklali posestnika Jožeta Rojsa. Anton Horvat je obsojen na 10 let robije, Simon Bezjak na 10 let in 5 mesecev robije, oba tudi na plačilo 2268 din. Posestnica Terezija Kovačec in Rozalija Kovačec sta bili oproščeni vsake krivde in kazni.

* **Tragična smrt.** 30 letni Janez Porenta iz Stražišča pri Kranju se je odpeljal v nedeljo s tremi tovariši v Poljansko dolino. Fantje so se ustavili v Homanovi hiši v Podpulferci, a pod noč so hoteli s kolesi domov. Trije bratje Dolenci so srečno prevozili vojaško cesto. Porento pa je vrglo čez škarko v grapo brezovniškega potoka tako nesrečno, da je obležal nezavesten v 30 cm globoki vodi. Skoraj gotovo bi mu bili rešili življenje, če bi ga bili takoj potegnili iz vode, tako je pa utonil. Šele drugi dan so ga našli mrtvega z razbitim kolesom. Truplo so prepeljali v Stražišče, kjer so ga pokopali.

* **Samomor pod vlakom.** Pod vlak je skočil 36 letni mizarski pomočnik Ivan Senger z Viča. Vzrok samomora je neznan. Pokojnik zapušča v bedi svojo družino.

točno vojno. Obiskal je tudi Stari grad ob morju, kjer je pokopan dr. Ante Bianchini, ki je umrl med vojno, pa so ga ameriški rojaki prepeljali k večnemu počitku v domačo grad. Blažina je podpoveljnik »Allied North War Council«, poveljnik pa je znani polkovnik C. C. Cunningham.

Popotnikova torba Nepojasnen rop

Zalog, v novembru.

Se vsem je v živem spominu roparski napad, katerega žrtev je postal železniški sluga Josip Ostriž iz Zaloga. Ta je 24. avgusta okoli 10. dopoldne nesel v aktovki 51 000 din za zaloško železniško postajo na pošto v D. M. v Polju, da bi denar odpravili na ljubljansko železniško ravnateljstvo. V tako imenovanem kašelskem gozdčiču, skozi katerega vodi bližnjica, ga je neznan napadalec počakal v zasedi in ga oplazil po glavi z nekim trdim predmetom tako močno, da se je Ostriž za moment onesvestil in padel na tla. Ropar mu je iztrgal aktovko z denarjem in pobegnil čez polje. Pozneje septembra je bil od vevških orožnikov aretiran Jože Anžur iz Zadobrove, ker je bil zelo osumljen. Anžur je roparski zločin dosledno tajil. Državno tožilstvo je sedaj predlagalo ustavitve nadaljnega postopanja proti Anžurju, ki bo puščen na svobodo. Osumljen je bil še raznih drugih tatvin, ki mu jih niso mogli dokazati. V preiskavi je bil skoraj dva meseca.

Tuje sadje sta prodajala

Jareninski sadovnjaki so bili letos bogato obloženi s sadjem. Ze tedaj, ko je dozorelo prvo sadje, so se začeli nekateri sadjarji pritoževati, da jim jabolka čez noč izginjajo z vrtov. Sadni tatovi so prirejali svoje obiske najraje po vrtovih posestnikov Rusa Franca iz Gačnika, Košpeka Mihaela in Zupanič Alojzije iz Vajna, Zupaniča Iv. iz Jeleč ter Možeta Iv. iz Cirknice. Tatove so izsledili še hitreje zaradi tega, ker so nekateri tamkajšnji domačini skoro kar naravnost namigovali, kdo naj bi bil tako pridni obiskovalec tujih vrtov. Posebno zanimivo je bilo to, kar je povedal neki možki, ki je slučajno stanoval

poleg enega teh tatov. Ta je povedal, kako je ta ponoči vstal, odšel s prazno vrečo z doma, pa se kmalu spet vrnil s polno. To se je zgodilo tisto noč dvakrat. Ta sum je zadostoval, da so orožniki iz St. Ilja napravili preiskavo, ki je imela presenetljiv uspeh. Pri dveh osumljencih so našli nič manj kot 800 kg sadja. Nista pa povedala, koliko sadja sta bila letošnjo jesen že prodala, le to sta priznala, da št. jabolka vozila štirikrat na teden v Maribor, zgodilo pa se je tudi, da sta peljala sadje kar dvakrat na dan. Vse to sta delala ves čas, odkar je bilo prvo sadje zrelo. Jabolka sta prodajala na mariborskem trgu, kadar pa se jima je zazdelo malo bolj nevarno, pa sta sadje prodajala vojakom. Ponojela sta ga celo v bolnišnicah. Pri enem teh dveh tatov so orožniki tudi našli strup strihnin, za katerega pa še ni jasno, zakaj ga je tat nameraval uporabiti. Ljudje pa seveda po svoje ugibajo o tem.

Z nožem proti orožniku

Kamnik, v novembru.

Preteklo nedeljo so naši orožniki spravili na varno zopet nevarnega zločinca. Ko sta šla orožniški narednik Serjak in podnarednik Ahčin na službeni obhod proti Križu, jima pride nasproti kolesar in javi, da je v gostilni pri Brolihu v Pogorju znani kolesarski tat Zupanc Stanko, p. d. Kosov iz Zaloga na Gorenjskem. Ko je zločinec opazil orožnika skozi okno, se je že pognal v beg z odprtim nožem. Grozil je, da bo vsakega zabodel, kdor se mu približa. Bežal je skozi dvorišče in travnike v gozd, kjer so ga končno ujeli, razorožili in zvezali. Ko je bil zvezan, se je navidezno onesvestil in ni hotel priti k zavesti, dokler ga niso pošteno oblili z vodo. Hotel je na zvit način priti zopet do svobode, pa mu ni uspelo, ker orožniki že predobro poznajo take tipe. Ugotovilo se je, da se je tudi v Pogorju pripeljal z ukradenim kolesom. Pred kratkim je bil zasačen pri vltomu v Ambroževu mesarijo v Vodichah. Na vesti pa ima še več drugih hujših deliktov. Pri njem so našli precej denarja, nekaj ključev, vitrihov in še več druge drobnarije. Izročili so ga sodišču. Najzanimivejše pa je gotovo dejstvo, da so pri Zupancu našli vojaško legitimacijo, ki se je glasila na ime Gašnerlina Franca iz Gmajne, ki so ga pred dvema letoma našli ubitega v Kamniških planinah in so njegove zemeljske ostanke pokopali v Solčavi.

Noši na tujem

Odličen rojak v Ljubljani

V Ljubljano je prišel Tomaž Blažina, narodni poveljnik jugoslovansko-ameriške legije, ki je pred tremi tedni obiskal domovino ter se pri povratku v Ameriko ustavil v Ljubljani. Tomaž Blažina je doma iz Slavice, občina Fužine v Gorskem kotaru. Kot delegat jugoslovansko-ameriške legije je položil venec na grob Nj. Vel. kralja Aleksandra na Oplencu in na grob neznanega jugoslovanskega vojaka na Avali. Izročil je dvoje krasnih odlikovanj Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, pri katerem je bil dalj časa v avdienci ter mu razložil pomen jugoslovanske legije in jugoslovanskih vojakov v ameriških vrstah med sve-

priče in vse preiskal. Dognal nisem ničesar.

Gospodu Hilbergu, ki je bil včeraj pri meni v pisarni, da bi bil izvedel, kako daleč je preiskava že napredovala, sem moral odkrito priznati, da za tatom ni sledu. Gospod Hilberg mi je tudi predlagal, da bi se zadeva poverila vam, čemur seveda nisem nasprotoval, saj sem že sam mislil na to. Zadevna pismena ponudba je že v vaši pisarni. Če boste tatu, odnosno tatove razkrinkali in jim po možnosti odvzeli plen, boste zaslužili lep denar. Okradene tvrdke namreč nudijo nagrado 20 odstotkov od vrednosti dragocenosti tistemu, ki bi omogočil vrnitev ukradenega blaga...

Vlak je zmanjšal hitrost in obstal slabo minuto na postaji Gelnhausnu.

Lutz je nekaj časa molčal. »Dobro je, gospod Fischer,« je rekel nato, ko se je vlak spet peljal, »prevzamem primer in se vam zahvaljujem za izčrpano poročilo. Kakor se mi zdi, imamo opravka s prav zvitimi tiči in se le bojim, da ne bom prišel prepozno...«

»Zakaj prepozno?«

»Imam vzrok za domnevo, da je bila tatvina pri Hildebrandu in Meixnerju zadnja...«

»Zakaj to mislite?«

»Soglašam z vami, da gre v vseh teh primerih za istega, odnosno iste zlikovce,« je odvrnil Lutz. »Najprej je njih kolovodja nastopil s polno brado, potem le z brki, v tretjem primeru z zalisci in nazadnje gladko obrat in najbrže s plavo lasuljo, ker je bil v prvih treh primerih črnolas, kakor ste mi ga opisali. Zdaj ne ve več, kako bi se še okrinkal, da bi ga ne spoznali. Zato od sobote tudi ni bil javljen noben nov primer sleparstva z dragulji. Sicer pa...« Lutz je za

trenutek pomislil. »Za nekaj vas prosim...«

»Kar z besedo na dan.«

»Jutri navsezgodaj naročite vsem draguljarjem v Frankfurtu, naj tudi meni takoj brez oklevanja naznanijo, če bi se spet poskušalo podobno sleparstvo. Razen tega bi vas prosil, da pojdiva jutri dopoldne, če utegnete, še enkrat k Hilbergovim sinovom in k Hildebrandu in Meixnerju.«

»V redu,« je rekel komisar.

»Čudno je to,« je po kratkem razmišljanju menil Lutz, »da niti ne slutite, kdo bi mogel biti zlikovec. Zanesljivi nastop možaka kaže, da nimamo opravka z novincem...«

Komisar je skomignil z ramami.

je odgovoril, »ne samo enkrat, temveč dvakrat, trikrat, a nismo ničesar dognali... Obdalek, ki je specialist za sleparstva z dragulji, sedi v zaporu v Gradcu in Gustav Schönfeld, ki je podoben ptič, ima v jetnišnici Butzbachu še za šest mesecev preskrbljen kvartir.«

»A Grk?« je vprašal Lutz. »V mislih imam nepridiprava, ki je pred petimi leti čisto oplenil zlatarno na Renski cesti v Mainzu.«

»Vi menite Demetriusa Dimitroulakija?« je pripomnil Fischer. »Nanj smo seveda tudi mislili. Možak jo je po prestani kazni ubral v tujino, v Francijo, mislim, in se od takrat ni več pojavil... Verjemite mi, gospod Lutz, da nismo ničesar zamudili. Ni torej naša krivda, če nismo deležni uspeha.«

»No, jutri bomo videli, kako je. Zadeva me zelo miha. Toda zdaj govoriva o čem drugem. Mislim,« je nadaljeval Lutz in pogledal skozi okno, »da prispe vlak kmalu v Hanau, odkoder se bova vozila še pol ure do doma.«

Naslednje dopoldne je Lutz obiskal vse oškodovane trgovine z dragulji in zasljal vse priče. Zadevni zapiski pri policiji mu namreč niso zadostovali. Vendar ni mogel storiti drugega, kakor da je zaprosil vse lastnike, naj ga takoj obveste, če bi se slepar spet pojavil in ponovno izkušal slepariti.

Ta pa je, kakor je kazalo, opustil svoje udejstvovanje v Frankfurtu, kjer so mu postala tla vsekako prevročna.

Ze je Lutz računal s tem, da ne bo ta primer mogel biti več pojasnjen, ko ga je v soboto tekočega tedna kmalu popoldne poklical telefon. Lutz je nato nemudno klical kriminalni oddelek policijskega prezidija. Imel je s komisarjem Fischerjem le kratek pogovor, nato pa se je hitro odpeljal s kolesom proti Falkovi trgovini z dragulji in zlatnino na Goethejevi cesti.

Lastnik gospod Falk ga je povedel v pisarno, ki je bila zadaj za prodajalno, kjer je v prijetno presenečenje že našel komisarja Fischerja in višjega stražnika Muschala, komisarjevega zvestega spremljevalca, ki sta bila tudi s kolesoma prihitela na Goethejevo cesto.

»To je bil lep teater, gospodje,« je začel Falk svoje poročilo. »Pred okoli pol ure je prišel mlad, eleganten gospod v mojo trgovino in si želel ogledati briljantne prstane. Bil sem previden zavoljo številnih sleparstev, ki so se zgodila v zadnjem času, zato sem si natančno ogledal gospoda, in sicer še posebno zaradi tega, ker je napravil vtisk zelo uglednega gospoda.«

(Dalje prihodnjic)

Duševno bolni požigalec

Razvanje, v novembru.

Porocali smo o požaru pri Grašiču v Bohovi in aretaciji Fr. Lubanjska, ki so ga po zaključenem zaslišanju izročili v zapore. Pri zaslišanju je Lubanjšek, ki je ves čas jokal in ihtel, priznal, da je zažgal gospodarska poslopja pri posestnikih Ivanu Baržiču v Razvanju, pri Jožefu Hajdinu v Razvanju, pri Mirku Kmetiču v Razvanju, pri Štefanu Dragelju v Razvanju, pri gostilničarju Konradu Puklu v Razvanju in končno pri svoji babici Ani Lubanjškovi, stanujoči v Razvanju št. 2, pri kateri je Lubanjšek stanoval, tako da je zažgal celo lastno hišo in sicer je bilo to že leta 1934. Seveda je priznal tudi požig v Bohovi. Ko so ga včeraj vprašali, zakaj je zažgal, je dejal, da je bil vinjen, da ga je potem naenkrat pričela boleti glava in da prav za prav ne ve, kaj ga je premotilo, da je zažgal navedenih sedem poslopij. Značilno je tudi, da je Lubanjšek pri vseh požarih, ki so bili pretežno v noči od sobote na nedeljo, tudi sam pomagal gasiti. V teku zasliševanja se je pokazalo, da je Lubanjšek velik plašljivec in da je ravnal v vinjenem stanju.

Ropar Urbanč napadel svojega brata

Novo mesto, v novembru.

Po posrečenem begu iz niške kaznilnice se je zloglasni ropar Jože Urbanč spet pojavil doma v Mrtvicah pri Krškem. Vsa Dolenjska živi v strahu pred tem razbojnikom in ljudje ne govore drugega nego o Urbanču. Ljudje pripovedujejo, da so ga videli danes tu, jutri tam, resnica pa je, da se Urbanč skriva v krškem srezu, kjer pozna vso okolico in ve tudi za pripravna skrivališča. Najboljše zavetje mu pač nudi gozd Krakovo med Krškimi in Kostanjevico.

Dozdaj je Urbanč samo enkrat vlomil in sicer pri posestniku Jožetu Kosovanu v vasi Jelše, kjer je odnesel 20.000 din gotovine. Kmalu nato se je oglasil v vasi Kalce, občina Sv. Križ, kjer je obiskal posestnika Liparja in nagovoril domačo hčerko Pepco, pri kateri je ostal pol ure, nakar je odšel in neznanom izgubil. Pred odhodom je še dejal, da gre h krojaču, ki mu mora napraviti novo obleko. Orožniki so ugotovili, da je bil v Kalcah, na ta način, ker je sled njegovih čevljev znamke Bata z gumijastimi podplati vodila iz Jelš naravnost v Kalce.

Preteklo soboto pa se je Urbanč nenadoma pojavil v domači hiši, kjer gospodari starejši brat France. Jože je navalil na Franceta in ga vpričo prestrašene žene in njene sestre začel obdelovati s samokresom po glavi in po telesu ter ga precej poškodoval. Urbanč sumi namreč brata, da ga izdaja orožnikom. Ves okrvavljen je odšel France k zdravniku in dogodek prijavil orožnikom.

V nedeljo popoldne se je Urbanč z avtomobilom v veselju družbi pripeljal v Krško, kjer so popivali in se imenitno zabavali. Urbanč sam je v Krškem prešerno vriskal kakor fant, kadar gre k ljubici v vas. O njegovi drznosti so bili orožniki kmalu obveščeni in so njegovo družbo — šest ljudi prijeli ter prepeljali v Brežice, a Urbanč sam je spet srečno odnesel pete.

Umor na Dravskem polju

Ptuj, v novembru.

Muretinci, znana vas na spodnjem Dravskem polju, kjer se je letos v maju odigrala strašna družinska tragedija, ko je mladi posestnik Franc Žnidarič s sekuro pobil 64 letnega očeta Jožeta in 60 letno mater Marijo, je bila spet pozorišče grdega zločina.

V gostilni Kostanjec se je vršila gasilska veselica, ki je bila dobro obiskana. Fantje in dekleta so se živahno zabavali, dokler ni prišel v gostilno neki vojak, ki se baje piše Kokalj in je doma od Sv. Marka. Iz neznanega vzroka je med vojakom in fanti nastal prepir, pri katerem so fantje vojaku vzeli bajo-

net in sta bila v spopadu dva lažje ranjena. Razgrete fante so nato postavili pod kap. Nekateri zatrjujejo, da je Kokalj med tem časom stal med vrati, grozil fantom z nožem ter vpil, da bo danes na vsak način eden mrtev. Čez čas je zapustil hišo, kar je imelo zanj usodne posledice. V temni noči, komaj sto korakov od gostilne, ga je nekdo počakal v zasedi in mu s sekuro razklal glavo. Udarec je bil smrten in je nesrečni Kokalj kmalu nato izdihnil. Na kraj dogodka so prišli orožniki iz Gorišnice, ki so odredili prevoz trupla v mrtvašnico.

Angležem manjka izseljencev

Medtem ko se morajo naši ljudje izseljevati na vse strani sveta, kjer potem garajo za druge, pa Angleži tožijo, da se noben Anglež ne izseljuje več rad ter zaradi tega ostajajo brez angleških izseljencev velikanske površine angleških kolonij. Tega so se Angleži že začeli bati, zaradi česar so pred nekaj leti ustanovili v Londonu državni urad za izseljevanje. Naloga tega urada je, da med Angleži pospešuje izseljevanje v kolonije, kar se je po svetovni vojski ustavilo. Te dni je bil v Londonu kongres tega urada. Kongresa se je udeležilo kakih 400 zastopnikov z vseh strani širne angleške države. Lord Horn je na kongresu naglašal, da v Veliki Britaniji, na ozemlju ene kvadratne milje, prebiva 468 ljudi, medtem ko na isti površini v Avstraliji prebivata le dva človeka, v Kanadi 3, v južni Afriki 10 in na Novi Zelandiji 15. Treba je na ves glas povedati, da so velikanska ozemlja angleške kolonialne posesti v ledini, ker manjka ljudi, ki bi mogli naravne zaklade dvigniti ter začeti zemljo obdelovati. V tem pa je znak slabosti ter vir velike nevarnosti za ves angleški imperij. Lord Bledisloe, bivši guverner na Novi Zelandiji, pa je izjavil, da bi bilo na Novi Zelandiji v prihodnjih 50 letih prostora še za 20 milijonov angleških naseljencev. Nova Zelandija potrebuje angleških izseljencev, angleškega kapitala in angleških skušenj. Dolžnost angleške vlade mora biti vnaprej, poskrbeti, da se bo poslej vsako leto vsaj 50.000 Angležev izselilo v Novo Zelandijo. Enako pa se je pritoževal zastopnik južnoafriške vlade, ki je izjavil, da se zadnja leta tam doli naseljuje vedno več tujcev in vedno manj Angležev.

BLAZNIKOVA »VELIKA PRATIKA«

za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnikova nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12, dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdaj.

Ženski vestnik

Ješprenjev sladkor proti kašlju

Ješprenjev sladkor je za prehlajene otroke, ki kašljajo, najboljše domače zdravilo. Vsaka gospodinja lahko sama napravi to zdravilo, ki je dobro tudi za odrasle ljudi, če kašljajo, ali za kadilce, ki imajo zjutraj po navadi hrapavo grlo.

Ješprenjev sladkor napravi na tale način: Ješprenj operi, ga deni v lonec in nalij nanj toliko vode, da stoji voda dva dobra prsta čezenj. Ko je ješprenj nekaj minut vrel, postane voda sluzasta. Nato precedi ješprenj skozi krpo in ga ožmi, kolikor moreš, da da vso vodo, odnosno sok od sebe. Izžeti ješprenj lahko potem porabiš za kokoši.

Sok iz ješprenja s kanditnim sladkorjem ali pa z navadnim sladkorjem tako dolgo kuhaj, da postane rjavkast. Na liter ješprenjevega soka je treba vzeti pol kile sladkorja.

Nato pomaži pekačo z oljem in zlij po njej kuhani sok. Ko se začne sladkor trditi, vzemi

pekačo iz pečice in razreži sladkorno plast z mokrim nožem na poljubne koščke. Ko so se koščki čisto strdili in ohladili, jih spravi v škatlo in na suh kraj.

Tako imaš doma v zalogi zdravilne sladkorčke proti kašlju.

Za kuhinjo

Čokoladni kolački. Na desko stresi 34 dek moke (ojstre), 20 dek sladkorja v prahu, 16 dek sirovega masla (maslo zreži), dve jajci in šest dek zribane čokolade. Vse skupaj hitro umesi v testo. Iz umešenega testa oblikuj dolg in tenek svalk. Svalk razreži v za oreh velike koščke, te kočke z roko oblikuj v kroglice. Kroglice pokladaj na pekačo, precej narazen. V vsako kroglico vtisni s prstom majhno vdolbino. Prst vtakni vedno v moko, da se ne bo testo prijemalo prsta. Zdaj pomaži kolačke z raztepenim jajcem in jih posuj z zmletimi orehi, lešniki, mandeljni ali z drobnim sladkorno sipo, nato pa jih speci. Ko so kolački pečeni, jih nadevaj s poljubno mezgo. V vsako vdolbino daš za lešnik mezgo.

Ohrovtova juha. Dve srednje veliki glavni ohrovti očisti, operi in skuhaj v slani vodi. kuhani ohrovt ocedi in pretlači skozi sito. V kozi napravi iz 8 dek masti in 5 dek moke ne pretrenno prežganje; v prežganje daj eno drobno zrezano čebulo in malo seseklanega zelenega peteršilja, zalij z dvema litroma kropa, premešaj in pridene pretlačeni ohrovt, osoli, malo popopraj, in naj vse skupaj vre vsaj pol ure. Nato daj v juho kuhat še četrt kile olupljenega in na kocke narezanega krompirja. Po potrebi prilij še malo vode. Ko se je krompir skuhal, je juha gotova.

Čebulna juha. 30 dek čebule očisti in prav drobno sesekljaj. Čebulo prepraži na precej masti. Ko se je čebula zarumenila, potresi po njej tri žlice moke in ko tudi moka porumeni, zalij dva litra kropa, osoli, in naj vre približno pol ure. Nato juho precedi v drugo kozo, deni v juho četrt kile na kocke narezanega krompirja, malo popopraj, dodaj žlico kisa, in naj vre toliko časa, da se krompir skuha.

Telečje meso v paradižnikovi omaki. Tričetrt kile telečjega mesa osoli in malo popopraj. V kozi razbeli mast in položi na vročo mast pripravljeno meso. Kozo z mesom postavi v pečico in peci meso pri zmernem ognju, med pečenjem pridno polivaj s sokom in po potrebi prilivaj vedno malo vode. Meso tudi večkrat obrni, da se po vseh plateg lepo zapeče. Med tem ko se meso peče, pa pripravi paradižnikovo omako. V kozi razbeli malo masti s sladkorjem. Ko se prične sladkor rumeniti, posuj na sladkor dve žlici moke, in ko tudi moka porumeni, zalij z vodo, da dobiš gostljato omako. Dodaj 4 žlice paradižnikove mezge. Omaka naj vre vsaj pol ure. Ko je meso pečeno, ga zreži na lepe kose. Zloži v kozo in pretlači omako na meso. Vse skupaj naj še malo povre. Zraven daš rezance, dušen riž, valjance in slično. Tudi solato lahko daš, če hočeš, ali pa kisle kumarce.

Goveje meso s čebulo. Prepraži eno drobno zrezano čebulo na precej masti. Na čebulo položi 60 dek na zrezke narezanega mesa (stegno), osoli in dodaj žličico sladke paprike, žličico gorčice, malo majarona in žlico paradižnikove mezge. Vse to skupaj pokrito duši nekaj časa, da se meso malo zapeče. Nato položi na meso tenko odrezan kos belega kruha, prilij žlico vode, ter pokrito dalje duši, da postane meso mehko. Proti koncu pusti, da se sok zopet pokuha. Meso nato položi na topel krožnik, v sok pa posuj žlico moke, in ko moka porumeni, prilij osminko litra rdečega vina in po potrebi še malo vode. Ko sok prevre, zloži v sok meso, in naj vse skupaj še malo povre. Daš s krušnimi cmoki na mizo.

Biskvit. Mešaj, da naraste: 6 rumenjakov in 21 dek sladkorja v prahu. Skledo, v kateri mešaš, postavi na paro, a voda naj ne vre. Nato primešaj 12 in pol deke suhe moke, sok in lupinico ene limone in nazadnje sneg šestih beljakov. Majhno počolgovato pekačo dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno razreži na tenke kose ter jih opeci v pečici.

Čokoladne rezine. Mešaj v skledi 12 dek sirovega masla, 12 dek sladkorja v prahu in dva rumenjaka, da se speni, primešaj malo naribane limonove lupinice, 10 dek v pečici razmečkane čokolade, 10 dek zribanih orehov ali mandeljnov, noževico cimta, malo žbice (stolčenih), nariban muškatoval oreh in sneg dveh beljakov. To testo namaži na dve veliki oblati in speci. Pečeno namaži s poljubno mezgo in zloži skupaj tako, da sta oblata zgoraj in spodaj. Nato oblij z rumovim ledom. — Rumov ledu: Četrť kile sladkorja v prahu dve žlici ruma in žličko vode mešaj četrť ure, da je čisto gosto, in da od kuhalnice gosto kaplje. Led polij po rezinah in naj se sam razleže po testu, le na straneh malo pomagaj z nožem, da bo lepo gladko. Če si led dobro umešala, se bo hitro osušil. Ko je led suh, razreži poljubne rezine, in sicer s tankim in ostrim nožem, ki ga prej segrej v vroči vodi.

Rezine z mezgo. Kolikor tehtajo tri jajca, toliko težine vzemi sladkorja v prahu, moke in sirovega masla. Sirovo maslo dobro mešaj, da se speni, potem prideni moko in tri rumenjake. To dobro zmešaj, nazadnje prideni še sneg treh beljakov. Pečeno dobro namaži s surovim maslom, potresi z moko in stresi nanjo testo, ki ga lepo razravnaj in speci. Pečeno razreži na enake kose, pomazi z mezgo in po dva in dva zloži skupaj. Če hočeš, jih lahko še s kakim ledom obliješ.

Praktični nasveti

Kadar šivaš na šivalnem stroju, se včasih primeri, da namesto pravilnega enakomernege brnenja kolesja zaslišiš nekaj čuden šklop-pot in tudi stroj ne teče več gladko. To je znak, da stroj ni dovolj namazan. Za mazanje je najboljšo čisto olje za šivalne stroje. S kakim drugim oljem pa nikar ne maži stroja. S tem se le zavira gladko vrtenje koles in osi. S petrolejem pa tudi ne smeš mazati, pač pa lahko s petrolejem umiješ, odnosno zbríšeš zamazane dele, nakar jih dobro zbríšeš z volneno krpo in namaži s čistim strojnim oljem.

Ako hočemo pobarvati steno nanovo z oljnato barvo, moramo ravnati tako-le: Najprej zgladimo steno s plovcem (Bimstein). Potem zmešamo kreda, kakršno rabijo pleškarji (Schlammkreide), firnež ali laneno olje in s to zmesjo namažemo steno, da se zid dobro prepoji z oljem. Ko se posuši, barvamo s poljubno oljnato barvo, in ko se tudi ta posuši, prepleškamo še z lakom.

Snaženje aluminijaste posode. Aluminijasto posodo, posebno pa tisto, v kateri mnogo kuhamo vodo, od katere se napravi v nji vodni kamen, osnažimo takole: zavremo pol litra vode in eno žlico solne kisline. Ta tekočina odluči kamen. Da postane posoda zopet uporabna za kuhno, moramo v nji večkrat zavreti čisto vodo, da se ostanki kisline odstranijo. Aluminijasto posodo snažimo od zunaj s presejanim pepelom premoga, kateremu še primešamo en del olja in en del alkohola. Vsak dan pa umivamo tako posodo z milom.

Preproge najlepše osnažimo, ako jih najprej dobro iztepemo, potem pa položimo na sneg in ponovno stepamo, najprej na eni strani, nato še po drugi. Končno jih skrtavimo s krtačo ali pa ometemo z metlico.

Vdrtine na aluminijasti posodi popravimo lahko sami. Pod tako vdrtino podloži večkrat zloženo krpo in potolei previdno z lesenim kladivom. Vdrtina ali izboklina se bo lepo zravnila in posoda lahko spet rabiš.

Porcelanasta posoda. Od cigaret ožgane pepelnike iz porcelana, porcelanaste vaze in podobno posodo osnažiš s tem, da vliješ nekaj kapljic solne kisline na madeže in potem dobro izpereš s čisto vodo.

Snaženje mlinčka za kavo. V mlinčku za kavo se sčasoma nabere maščoba od kave, kar povzroča, da se kava več lepo ne zmelje in tudi mlinček tako drobnost več ne melje. Da bo mlinček spet v redu, vlij vanj vrele vode, in tako malo pomelji, da se dobro očisti. Nato moraš mlinček postaviti narobe, da se voda izcedi in dobro presuši.

Pohišto iz orhovega lesa najbolje prečistiš s krpo, namočeno v raztopljenem parafinu. Parafin dobiš v drogeriji.

Smrt kralja beračev

V Varšavi se je zgrudil razcapan starček na tla. Že na poti v bolnišnico je izdihnil. Pri njem so našli 2000 zlotov v denarju in še nekaj čekovnih knjižic denarnih zavodov na Poljskem, Rumunskem, Čehoslovaškem in v Jugoslaviji. Razen tega so našli pri njem več listin, ki so se glasile na različna imena. To je povzročilo policijsko preiskavo, ki je dognala kaj presenetljive stvari.

Izkazalo se je, da je bil rajni 87-letni Zdzisław Przysel, poklicni berač, ki je bil radi potepuštva večkrat kaznovan. Przysel je imel burno življenje za seboj. Vzgojili so ga v neki najdenišnici v Varšavi. Ko mu je bilo 12 let, je prišel k nekemu mizarju, kjer pa ni dolgo ostal in je pobegnil. Več let je romal po vzhodni Evropi okoli. Izvrstno je govoril več jezikov in narečij. V sleherni deželi je iskal zveze z berači in postopači, ki so ga kmalu pripoznali za svojega načelnika. Imenovali so ga »kralja beračev«. Proslavil se je kot organizator »društev beračev«. Urejal je spore med berači in jim odmerjal »poslovanje«. Sklical je celo več velikih zborovanj s službo božjo, govori in sličnim. Mimogrede je bil tudi pesnik, ki je pisal pesmi in njegove protijudovske kitice so bile tudi natiskane, kar mu je tudi donajalo denar.

Pred nekaj leti so v Pragi odpravili »šolo beračev«. Njen voditelj je bil — Przysel. V tej

šoli je seznanjal bodoče berače z nauki beraškega poklica. Na table je napisal znake jezika beračev. Ker je Przysel veliko dal na to, da so njegovi berači poznali dežele, so se v tej »šoli« učili tudi zemljepisja in poznavanja krajev. »Šola« je bila beraškim krogom jako priljubljena, tako da je Przysel zaslužil dosti denarja z njo. Glas o njej je prodril tudi do čeških oblasti, s tem uspehom, da je bila ta svojstvena akademija odpravljena.

»Profesor« Przysel je odšel nazaj na Poljsko. Zdaj mu je šlo že tako dobro, da je izposojal denar na obresti. Romal je iz mesta v mesto in je ustanavljal družbe beračev. Te organizacije so mu morale plačevati posebne prispevke. Njegovo »delovalno ozemlje« je bila božja pot v Czenstochovi, kjer je bival njegov »generalni zastopnik«. Ondi in v Varšavi je bil v zvezi z več knjigotrci, ki so mu izdajali njegove pesmi, katere so prodajali po sejnih in cestah.

Dognali so, da je imel Przysel v vzhodni Poljski štiri kmečka posestva, kjer je zdaj pa zdaj tudi živel. Na vsakem posestvu mu je gospodinjila »zakonska žena«. Kralj beračev zapušča številno potomstvo. Nekaj otrok si je izvolilo pot svojega očeta in se preživlja s plodonosnim poklicem postopačev.

× **Koliko knjig se tiska na svetu.** V okviru sedanje svetovne razstave v Parizu so imeli svoj mednarodni kongres tudi knjižničarji vsega sveta. Pri tej priliki so ugotovili, koliko knjig je na vsem svetu. Pravijo, da je v 400 letih, odkar ljudje tiskajo knjige, bilo natiskanih kakih 30 milijonov knjig. Dandanes je že precej knjižnic na svetu, ki imajo nad 5 milijonov knjig v svojih omara. Izračunali so, da vsako leto nanovo izide kakih 200.000 knjig. V tej zvezi je bila zanimiva ugotovitev, komu je posvečena večina novih knjig. Izkazalo se je, da je na prvem mestu Napoleon, s katerim se peča nad 70.000 knjig.

× **Smrt iz strahu pred zobno ordinacijo.** 36-letna žena uradnika Ludwiga Leichtmanna in mu potožila, da ji silne bolečine v zobeh že več noči ne dajo spati. Povedala mu je tudi, da se zdravnikovega posežka silno boji. Med tem ko je zdravnik pripravil vse potrebno, se je Leichtmannova onesvestila in je ni bilo več mogoče oživiti. Bila je brčkone bolna na srcu in je strah vplival nanjo tako, da je umrla od kapi.

× **Kaj je v Ameriki zakon.** Severnoameriške Zedinjene države imajo v samostojni zakonodajni poedinih držav in mest neskončno zbirko pravnih smešnosti. Pisatelj Dick Hyman se je potrudil in zbral celo knjigo široki javnosti neznanih predpisov in prepovedi, veljavnih v poedinih državah. Tako je v državi Ohio prepovedano mačkam tekati ponoči po ulicah, če nimajo na repih obešenih rdečih lučic. V Los Angelesu moški ne smejo nositi zaliscev. V Centraliji, mestecu države Washington, morajo vsi moški nositi brade. V Bostonu je prepovedano igrati na gosli in imeti nad 30 cm visokega psa. V Južni Karolini je prepovedano hoditi v cerkev brez samokresa v žepu. V državi Virginija je prepovedano imeti kopalnico v stanovanju. Kopalnica sme biti samo na dvorišču. V Kaliforniji iz letal ni dovoljeno streljati divjačine: izvzeti so samo kiti. Vsi ti predpisi so veljavni in večkrat se pripeti, da oblasti prisilijo tega ali onega, da se jih mora držati. Seveda so tudi v Ameriki ljudje ogorčeni nad takimi predpisi.

× **Volna iz kamenja.** Ni več nobena novost, da volno pridobivajo tudi že iz različnih vrst domačega lesa. Tudi poskusi pridobivanja volne iz steklovine so se v precejšnji meri posrečili. V Združenih severnoameriških državah pa so prišli na dan še z novim tovrstnim izumom. Tam že prodajajo preproge, ki so iz volne, napravljene naravnost iz kamna, in sicer takšnega, ki ga je skoro povsod dovolj. To je dolomit (vrsta apnenca).

V velikih pečeh ga topijo, za kar je potrebna toplina 1800 stopinj Celzija. Iz peči to raztopino po položnem podstavku počasi spihajo na prosto. Pritisk sedem atmosfer pri tem raztopino razkadi v prah. Brezštevilne majhne kapljice lete po zraku, se raztegnejo v tanke nitke. Kemično nato odstranijo tiste primere v raztopini, ki so odveč, in zaradi katerih bi volna ne bila tako dobre kakovosti, kakor sicer. Volnene nitke nato očistijo z neko raztopino, nakar jih s pomočjo posebnih strojev stiskajo v uporabljive kose.

× **Kdo je iznašel gumijaste pete.** Iz Londona poročajo, da je gumijaste pete na čevljih iznašel neki delavec, ki se piše O'Sullivan. Mož je delal v neki tovarni, kjer so stroji tako ropotali, da se je tresla vsa tovarna. To tresenje pa je mlademu Sulivanu šlo močno na živce. Ker je tudi sicer bil slabega zdravja, je dečko močno trpel zaradi tega ropota in tresenja. Nekega dne si je izmislil sredstvo, kako bi si pomagal. Prinesel je s seboj v tovarno kos gumija, ki ga je položil pod svoje noge, ko je stal pri stroju. In je ugotovil, da se sedaj niti pol, toliko ni treslo ko poprej. Čez nekaj dni pa je mladenič z žalostjo ugotovil, da mu je nekdo koristni gumi ukradel in zopet je strašno treslo. Vnovič je prinesel s seboj kos gumija. Vendar pa je bil sedaj bolj previden. Iz kosa gumija je izrezal dva kosa v obliki pete ter ju pritrtil na svoje pete. Tako je prav za prav napravil prvo gumijasto peto. Ko je videl, kako to dobro de njegovim nogam, je pustil službo ter s pomočjo petičnih ljudi ustanovil tovarno gumijastih pet.

× **Ameriško usnje za ruske škornje.** Usnjarski trust Sovjetske Rusije je po poročilih ameriških listov sklenil z usnjarsko industrijo v Newyorku, Chicagu, Bostonu in Filadelfiji največje naročilo, kar jih je Rusija od 1. 1914. dalje sklenila z Zedinjenimi državami. Gre za 15 milijonov kvadratnih pedij usnja v vrednosti kakšnih 8 milijonov dolarjev. To usnje mora Amerika dobaviti Rusiji v štiri mesecih. Usnje je namenjeno za vojaške škornje, ki jih bodo izdelali prav tako v ameriških tovarnah.

× **Kobilice zatemnile nebo.** V argentinski provinci Cordobi so ogromni roji kobilice uničili vso letino lana. Listi poročajo, da so roji teh škodljivih žuželk tako veliki in gosti, da zatemnjujejo tu pa tam sonce. Kobilice se sedaj, ko so uničile letino v Cordobi, pomikajo proti jugu. V sosedni provinci je postalo že nekaj zaščitnih parkov njih žrtev. Prebivalstvo se je obrnilo na vlado, da bi nujna poslala metalce ognja in vse drugo orožje, ki rabi za uničevanje škodljivih žuželk.

× **Kako je močan palec na nogi.** Nemški raziskovalec Hahn je raziskoval moč prstov na človeški nogi. Zlasti ga je zanimalo, kako je močan palec na človeški nogi. In je moč ugotovil, da je palec na nogi tako močan, da more pritiskati s silo 25.7 kg. Kazpada ne pritiska s to silo takrat, kadar človek mirno stoji na tleh, marveč takrat, kadar človek hodi in delujejo vsi prsti na nogi. Kadar človek hodi, je pritisk palca na tla ali pod zelo velik. Včasih je njegova sila še večja kakor pa je zgoraj omenjeno. Moški palec včasih pritisne na tla celo s silo 35 kg, ženski pa s 30 kg. Zanimivo pa je, da pri moškem levi palec bolj pritiska kakor desni. Drugi prsti na človeški nogi pa so v primeri s palcem pravi slabihi. Tako na primer prst, ki je zraven palca, ne pritisne več kakor 3—6 kg. Pri otrokih pa so vsi prsti s palcem vred razmeroma precej močni.

× **Nevaren kopirni svinčnik.** Kopirni anilinski (tintni) svinčnik je nevaren, česar ne vedo vsi ljudje. Že po majhnih ranah, v katere pride kakšen delec tega svinčnika, lahko nastane resna škoda. Delci barvila namreč uničujejo tkivo v okolici rane, iz rane teče stalno gnoj. Ozdravljenje gre zelo počasi. Tudi majhne rane s kopirnim svinčnikom torej ne smemo prezirati. Mazila in kopeli v takšnih primerih ne zadostujejo, rano mora zdravnik izrezati, da odstrani vse strupeno barvilo. Čim prej se izvrši ta operacija, tem prej boš ozdravil.

× **Hlinjena nosečnost.** V bolgarski prestolnici je zbujal velikansko pozornost večdnevni proces proti babici Milici Topičevi, ki se je te dni zaključil. Babica je mlada dekleta pripravljala do tega, da so hlinile nosečnost in jim je potem v pravem trenutku podtaknila otroke, da bi si od imovitih ljubimcev izsiljevale vzdrževalnino. Plen so morala dekleta z babico seveda deliti in tudi prave matere so dobivale svoj delež. To nenavadno babičino početje je odkril posestnik Bogdan Atanasov, ki je bil imel razmerje z neko mladoletnico. Nekega dne je začelo dekle trditi, da je v drugem stanju in je prinesla tudi potrdilo babice, da je res noseča. Čez nekaj časa je mladoletna predstavila potem »očetu« otrocka in sodišče je Atanasova obsodilo na precej visoko preživnino (alimente). Ker pa moč o stvari ni bil povsem prepričan, je naročil nekemu zasebnemu detektivu, naj dekle zasleduje in ta je odkril, da so otroka takoj po razpravi prenesli k babici, ta pa ga je izročila neki revni ženski. Drugo mlado dekle, ki jo je detektiv poslal k babici kot stranko, je nato odkrilo nadaljnje zveze in babico so ovadili. Ko je prišla policija v njeno stanovanje, je našla tu zapisnik vseh žensk, ki so bile svoje otroke posodile za prevaro. Na vsakem listku je bilo pravo očetovo ime in navedena je bila tudi vsota, ki sta jo prejela babica in prava mati za sodelovanje pri vsakem poedinem primeru. Oškodovanih je bilo nič manj nego 17 moških. Sodišče je spretno babico obsodilo na štiri leta ječe.

× **Drevesa pod mrežo.** Ameriški kmetovalci se v zadnjem času zelo zanimajo za neki nov izum, ki je pred nedavnim prišel na trg. To je nekakšna mreža, s pomočjo katere se bo mogoče znebiti nadležnih žuželk in obvarovati rastline pred velikim mrazom. Priprava je precej podobna tmi mreži, ki jo uporabljajo ljudje takrat, kadar hočejo imeti mir pred pikajočimi moskiti. Ta novi izum je nekaka preproga, skozi katero lahko neovirano prihaja zrak in svetloba. Velika je toliko, da jo lahko preprnejo preko sadnega dreva in gred. Ta mreža ne obvaruje samo pred škodljivimi žuželkami, pač pa zanesljivo tudi pred mrazom. Omenjena tenčica je tako spletena, da skozi njo more ravno še čebela, metulji in podobne živalce pa že nimajo več dostopa do zavarovanih dreves in gredic. Če to tenčico poskropijo z gotovo kemično raztopino, postane neprodušna, pri čemer toplina v notranjosti doseže lahko višjo stopnjo, kakor pa vlada zunaj.

× **Najstarejša jelka.** Francozi so preiskovali svoje gozdove v Vogezih ter so dognali, da imajo najstarejšo jelko blizu Strassburga. Tam imajo jelko, ki jo imenujejo »velika jel-

Mislili so, da je
Majdkina obleka
bela...

... dokler ji ni stic obrisal
solz s svojim robcem —
opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom. Razložek je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila, ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane Schichtov
»Radion-bela«. Uporabite pri pranju perila Radion, pa ne boste nikoli več uporabljali kakršnegakoli drugega pralnega sredstva!

**Schichtov
RADION
pere sam**

ka« in je po mnenju strokovnjakov stara 350 let. Ta jelka je 43 metrov visoka ter se njen vrh dviga daleč nad vrhovi drugih jelk okoli nje. Obsega ima 5.20 metrov. 16 možakov bi moralo stopiti drug ob drugega, da bi izpolnili notranjost tega velikana. Da pa ta »velika jelka« nikakor ni izjema, dokazuje druga jelka, katero imenujejo »lepa jelka«, ki je le malo nižja in ki ima v obsegu še vedno 4.60 m. Tudi ta bo stara blizu 300 let. Take jelke so dandanes pri nas izginile, čeprav je gotovo, da so nekaj tudi rasle.

× **Vas, ki ne plačuje davkov.** Takšnih vasi, kakor je Bealcourt na Francoskem, menda res ni nikjer več na svetu. Odkar namreč tamkajšnji ljudje pomnijo, ta vas ne plačuje nikakih davkov. Kljub temu pa Bealcourt nikakor ni kaka zaostala vas, pač pa si je

znala osvojiti vse najmodernejše pridobitve, kolikor jih pač more imeti kakšna vas. Kolombovo jajce, ki so ga prebivalci te vasi odkrili, je — delo. Vsa dela, za kakršna drugod računajo z državno podporo, opravljajo Bealcourtčani sami. Sami grade ceste, vodovod in druga javna dela. Celó šolo so si čisto sami zgradili. Tudi pri napeljavi elektrike so prevzeli nase vse stroške. Neki pariški časnikar je hotel le na vsak način zvedeti, kako je v tej vasi vse to mogoče. Zato se je obrnil na tamkajšnjega srečnega župana, da bi mu razvozljal to uganko. Ta pa mu je s ponosom odgovoril: »Naše bogastvo so nase pridne roke!« Ker Bealcourtčani nikdar ne zahtevajo niti ne prosijo kakšne podpore od države, se jim zdi tudi čisto upravičeno, da tudi ne plačujejo nikakih davkov.

Rodno Ljubljano

od 14. do 21. novembra 1937.

Nedelja, 14. novembra: 8.00: Klavir. — 9.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 9.15: Verski govor. — Koncert radijskega orkestra. — 11.00: Odkritje spomenika skiadatelju Antonu Foersterju. — 12.00: Dober tek za boljši tek (plošče). — 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 13.15: Prenos koncerta domačega pevskega zbora iz St. Vida nad Ljubljano. — 16.00: Šrnel kvartet učiteljskih abiturijentov. — 17.00: Kmetijska ura: Po premovanju. — 17.30: Godba Sokola I. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Kulturne vrednosti naše države. — 19.50: Slovenska ura. — 20.30: Večer lahke glasbe. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored 22.15: G. Rudolf Pihli igra na harmoniko

Ponedeljek, 15. novembra: 12.00: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Zdravstvena ura: Blagorodnja in plemensko zdravstvo. — 18.20: Havajske pesmice (plošče). — 18.40: Kulturna kronika: Borba za slovenski književni jezik. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Mesečni kulturni pregled. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Koncert Glasbene Matice v proslavo 100 letnice rojstva Antona Foersterja. — 22.20: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Večerni koncert radijskega orkestra.

Torek, 16. novembra: 11.00: Šolska ura: Iz življenja gluhozemih. 12.00: Reproduciran koncert baletne glasbe. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Kmečka godba, kmečki ples (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Pester spored (radijski orkester). — 18.40: Kolektivizacija življenja in njene posledice. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: O bosanski sevdalinki. — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Richard Strauss: Vesele dogodivščine Tilla Eulenspiegla. — 20.15: I. Vojnovič: Ekvinokcij, drama, izvajajo člani radijske igralske družine. — 21.30: Wurliške orgle (plošče). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Večerni koncert radijskega orkestra.

Sreda, 17. novembra: 12.00: V modernem ritmu (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Harmonika in citre (plošče). — 14.00: Vreme, borza. 18.00: Mladinska ura. — 18.40: Pozabljeni vrednostni papirji. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča. V 1. odmoru glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar), v 2. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

Četrtek, 18. novembra: 12.00: Ruske pesmi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: O palčkih in skrateljčkih (igra radijski orkester.) — 18.40: Slovenščina za Slovence. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Vesele pesmi, poje Akademski pevski kvintet. — 20.45: Vtisi iz Italije, ork. (plošče). — 21.00: Rondo. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Iz domačih logov (koncert radijskega orkestra).

Petek, 19. novembra: 11.00: Šolska ura: Slovenska Kočevska in Koštel v pripovedkah. — 12.00: Iz naših logov in gajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Orkester balalajk. 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Ženska ura: kaj vse slišijo starši o šoli. — 18.20: Francoske pevke (plošče). — 18.40: Francosčina. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura: Beograjski astronomski observatorij. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.00: Operni spevi (plošče). — 21.10: Komorni trio. —

22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 20. novembra: 12.00: Plošča za ploščo. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo. 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (igra radijski orkester). — 18.40: Izvoz našega lesa. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Razvoj kmetijskih šol v Jugoslaviji. — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanji politiki. 20.30: Pota usode — Veseli in žalostni dogodki iz življenja Jake Smodlake. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

DOBER ZAGOVORNIK

Sodnik: »Kaj pa to pomeni? Vi pa naenkrat preklicujete svoje priznanje?«

Obtoženec: »Da, gospod sodnik! Moj zagovornik me je prepričal, da sem popolnoma nedolžen.«

LAHKO JE POTRT

Žena: »Zakaj pa si tako potrt?«

Zdravnik: »Zaradi nekega bolnika.«

Žena: »Ali bo umrl?«

Zdravnik: »Ne, ampak p'lačati mi noče!«

PRED OGLEDALOM

Stric: »Tinček, zakaj vendar stojiš pred ogledalom z zaprtimi očmi?«

Tinček: »Veš, stric, rad bi videl, kakšen sem, kadar spim.«

IZ OTROŠKIH UST

Teta: »Emica, nocoj si pa dobila majhne ga brata!«

Emica: »Res? Oh, to pa moram takoj povedati mami!«

V ŠOLI

Učitelj: »Kdor ne zna kake stvari tako jasno in razločno povedati, da bi ga ljudje razumeli, je osel. Ste me razumeli?«

Učenec: »Ne.«

LEP POKLON

Sodnik: »Ako se ne motim, ste vi celo ponosni, ker znate tako spretno krastiti!«

Tat: »Gotovo, gospod sodnik: tako spreten pa tudi ni zlepa kdo kakor sem jaz. — Izvzemši, seveda, gospoda sodnika.«

PRVA NAGRADA NESPORNA

Mož je prišel pozno domov: »Nocoj smo imeli pivsko tekmo.«

Žena: »Kdo na te dobil drugo nagrado?«

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Obtoženi ste, da ste v pijanem stanju kalili nočni mir. Kako je prišlo do tega?«

Obtoženec: »Moja žena je tisto jutro odpovala k svoji materi, pa...«

Sodnik: »No, zaradi tega vam še ni bilo treba tako praznovati.«

ZOPER SVOJO VOLJO

Tat stoji pred sodnikom zaradi ure, ki jo je ukradel:

»Verujte mi, gospod sodnik, da sem ukradel uro zoper svojo voljo.«

Sodnik prikima: »Ravno prav, boste pa še dva meseca sedeli zoper svojo voljo.«

PREPOROČLJIVA SLUŽKINJA

Gospodinja: »Neža, to-le obleko vam pa danes darujem!«

Neža: »Kako imenitno gospa! V tej-le obleki svojim prijateljicam najbolj ugajam.«

Mali oglosi

DO 100 DIN DNEVNO

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem potrebnih predmetov. Pošljite znamke za odgovor. Josip Batič, Ljubljana.

PRODAM HIŠO S PEKARNO

na prometnem mestu po ugodni ceni. Vprašati Črensovci, štev. 100, Prekmurje.

KOMPANJON(KA)

se sprejme za novo podjetje, ki je brez konkurence. Potrebna gotovina 20.000 din. — Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Naprednost«.

UGODNA PRILIKA!

Vsled bolezni in druge posesti prodam takoj dobro urejen mlin, brez konkurence, velika zidana poslopja, električna, stalna voda, pogon, turbina, 3 pari kamnov, prodaja moka, stalni dobri zaslužki, pripravno vsakemu, poleg 3 orali rodovitne zemlje v zelo lepem in prometnem kraju, 3 km oddaljeno od mesta Celje. Potreben kapital Din 50.000, ostala polovica po dogovoru. Naslov v podružnici »Domovine«, Celje, Kocenova 2.

AL. PLANINŠEK

Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10. Izposluje vse bančne, kreditne posle, nakup in prodajo hranilnih knjižic najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

JESEN — ZIMA — OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak sicer: Paket Serija »R« z vsebino 16—20 m dobro uporabljenih ostankov flanelo in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo. Paket Serija »T« z vsebino 4 m čisto volnenega blaga za žensko obleko v najmodernejših vzorcih. Pri naročilu prosim navedite barvo.

Reklamni paket Serija »K«, vsebina 20—25 m boljše flanelo za moško, žensko in otroče perilo v najlepši sestavi, paket Din 136.— Dalje specialni paket »Original Kosmos D« z vsebino 17—21 m la barhentov za ženske obleke, bluze in prvovrstnih flanelov za pidžame, žensko, moško in otroče perilo za izjemno ceno Din 150.— Paket Serija »Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer: »Z« št. 1 Din 130.—; »Z« št. 2 Din 160.—; »Z« št. 3 Din 250.—, zadnji la kamgarn. Vsak paket poštnine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes RAZPOŠILJALNICI KOSMOS

Maribor, Kralja Petra trg.

Vsak paket Din 128.—

HRANILNE KNJIŽICE

prodate ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12 Telefon 38-10

PRILIKA

ugodnega nakupa trenskotov, hubertusov, obleke, perila itd.

Presker, — Sv. Petra c. 14

NOVOST! SAMO DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar stroj
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okvir
6 pivmno emanacije

Din 49.50

št. 62.301 ura z
osvetljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik. Mi
ga vam pošlje ma-
notnj in poštne
prosto

H. SUTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana
tovarna ur v švic.

